

7. Praktični prikaz poklicev v Talumu

Predstavitve delovnih okolij in poklicev, ki so in bodo tudi v prihodnje v Talumu med najbolj zaposljivimi, je potekala tudi na konkreten oziroma praktičen način, saj so se učenci lahko preizkusili v nekaterih delovnih nalogah.

Iz vsebine

- 4** 30 let obratovanja elektrolize C
- 6** Po 30 letih spet v tovarni aluminija Saint-Jean-de-Maurienne
- 7** Povezovanje podjetij za dosego višje dodane vrednosti
- 8** Napredne aluminijeve zlitine
- 9** Talumova »najpodjetniška ideja«
- 10** Navdušujemo s pestrostjo ponudbe
- 12** Povečanje zanesljivosti napajanja
- 14** Krožno gospodarstvo in aluminij
- 16** Prenova poslovnega modela
- 18** Poskrbi za svojo varnost
- 19** Tranzicijska presoja novih izdaj standardov
- 20** Kadrovanje – od ponudbe za zaposlitev do pogodbe o zaposlitvi
- 21** Pred nami je še veliko izzivov
- 22** Mentor z veliko začetnico
- 26** Po poklicu bom ...?!
- 28** Bonton v poslovnem svetu
- 30** Alubara za prste obliznit'
- 31** »Na konju«
- 32** Od vene do vene!
- 33** Kam na dopust?
Zelo zadovoljni s skupno uvrstitvijo
- 34** »Kaj te s tabo je?«
- 35** Križanka

Naslovnica: Praktični prikaz poklicev v Talumu, foto: Aleksandra Jelušič
Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo,
telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2400 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Mateja Hergula,
članice ter Gregor Jurko, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Foto: Srdan Mohorič

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Krepitev medsebojnih odnosov in dozorevanja

Mesec januar je bil v znamenju praktičnega prikaza poklicev, ki smo ga tokrat organizirali že sedmič. Z leti je prerasel v tradicionalni dogodek, na katerem poskušamo mladim predstaviti poklice, ki so v tovarni med bolj zaposljivimi.

V zadnjem času, ko se podjetja na trgu delovne sile srečujemo s pomanjkanjem kadra s specifično (predvsem tehnično) izobrazbo, ko se prebivalstvo stara, trg delovne sile pa si delimo tudi s tujimi podjetji, ki na njem novačijo kader, je še toliko bolj pomemben trezen razmislek o tem, kako v svoj kolektiv privabiti kakovosten kader, in še bolj, kako ga na dolgi rok obdržati.

Ob študiju različne strokovne literature o pripadnosti sem zasledila, da je veliko avtorjev kot problem sodobnosti izpostavilo dejstvo, da se na pripadnost zaposlenih organizaciji danes gleda kot na stvar preteklosti in da večina avtorjev takega zaposlenega opredeljuje kot nekoga, ki v organizaciji ostane v dobrih in slabih časih, prihaja na delo točno in redno, dela polni delovni čas ali celo še dlje, ščiti premoženje organizacije in se z njo identificira. Pojma zadovoljstvo in pripadnost zaposlenih organizaciji pa danes dobivata povsem nove dimenzije, saj posameznik postane veliko hitreje nezadovoljen in teže ga je zadovoljiti. Vzrok je v naraščajočih pričakovanjih. Pripadnost in lojalnost postajata bolj prilagodljivi, saj nista pogojeni z dolgoročnim sodelovanjem – govorimo o pripadnosti tipa »tukaj in zdaj«.

Prav zaradi slednjega je potreben nov pogled na pripadnost in na njen pomen za zaposlenega in delodajalca. Naši najboljši zaposleni bodo namreč po vsej verjetnosti večjo zvestobo izkazovali gradnji svoje lastne kariere kot delodajalcu. Sama narava odnosa med delodajalcem in zaposlenim se je bistveno spremenila: danes zaposleni ne pričakujejo več, da bodo desetletja delali za isto organizacijo. Po drugi strani pa za organizacije ni dobro, če svoje najboljšše sodelavce zamenjajo v časovnem okviru treh let. Vprašati se je treba, ali je mogoče, da delodajalci in zaposleni dosežejo povsem novo ravnovesje, ko gre za pripadnost – predvsem je to pomembno pri tistih zaposlenih, ki jih potrebujemo za doseganje konkurenčne prednosti.

Gradnja osebne kariere posameznika in pripadnost organizaciji se ne izključujeta, če organizacija zaposlenemu zagotavlja poklicni napredek. Izobraževanje sodelavcev in možnost pridobivanja novih znanj in izkušenj vsekakor spadata v okvir razvoja osebnosti vsakega posameznika, prav tako pa mu omogočata tudi razvoj poslovne kariere. Talam je torej podjetje, ki v področje izobraževanja veliko vlaga in se bo tudi v prihodnosti intenzivno ukvarjal s področjem tako posameznikove rasti kot tudi medsebojnih odnosov in ustvarjanja prijetne delovne klime v kolektivih. Zavedati pa se je treba, da je organizacija le gospodarski subjekt, nekaj fiktivnega, in da smo prav mi sami tisti, ki lahko pripomoremo k vsemu zapisanemu. Pomembna je torej tudi samoiniciativa. Za širino razmišljanja in razvoj lahko veliko naredi tudi vsak sam: z branjem, pridobivanjem novega znanja in tako, da ves čas ostane »buden« in radoveden.

Delovno mesto namreč že dolgo ni prostor, v katerega bi vstopili za nekaj ur, da si zaslužimo denar za preživetje. Delovno mesto je kraj, kjer se nenehno učimo, kjer nenehno potekajo spoznavni procesi, je kraj zapletenih medsebojnih povezav in odnosov in mora biti tudi kraj, kjer strokovno in osebnostno rastemo in dozorevamo.

Razlog, da nekdo ostane v delovnem okolju, ne bi smelo biti to, da je to edina možnost, ki jo ima ta človek v tistem trenutku na voljo, temveč bi zaposleni v delovnem okolju morali ostajati predvsem zaradi tega, ker je to prostor, kjer se dobro počutijo in kjer najdejo priložnosti zase.

Samo o takšni pripadnosti bi se morali pogovarjati in jo na dolgi rok tudi negovati! ▣

»Pomembna je tudi samoiniciativa.«

30 let obratovanja elektrolize C

Pred 30 leti, 10. februarja 1988, so se začeli v elektrolizni celici 201 nabirati prvi grami aluminija. Do 20. aprila istega leta se je elektrolizni celici 201 pridružilo še preostalih 79 elektroliznih celic. Tako se je začela poskusna proizvodnja elektrolize C v celotni zasedbi.

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: ARHIV TALUMA

Uporaba najučinkovitejše tehnologije na svetu

Leta 2002 smo v okviru projekta MPPA12 k obstoječim 80 elektroliznim celicam dodali še 80 novih in tako podvojili kapaciteto elektrolizne hale C. Vodstvu družbe in še posebej Ivanu Kodriču, ki je vodil projekt MPPA11, se moramo zahvaliti, da imamo danes v Talumu najmodernejšo tehnologijo AP18, ki tudi še zdaj, po 30 letih obratovanja, spada med najučinkovitejše tehnologije na svetu. Trenutno v svetu obratuje 3972 elektroliznih celic s tehnologijo AP18. S to tehnologijo se proizvede 2,4 milijona ton aluminija letno.

Pomembna odločitev o izbiri tehnologije

Pred približno 35 leti se je ekipa morala odločiti, katera od takrat razpoložljivih tehnologij bo krojila prihodnost proizvodnje primarnega aluminija v Kidričevem. Spomnim se, da so takrat zelo agresivno ponujali svojo tehnologijo (VAW – ki je danes ni več, ALUSUISSE – ki je danes prav tako ni več, HA – ki se na trgu ni uveljavila, razen v lastniškem koncernu HA, in Pechiney – najbolj prodajana tehnologija zadnjih 30 let).

Ostra pogajanja

Seveda je bilo potrebnega ogromno truda in energije, da se je modernizacija proizvodnje primarnega aluminija (projekt MPPA1) sploh uresničila. Sam sem bil takrat mlad inženir in nisem imel vpogleda v to, kdo je takratne odločevalce v Ljubljani in Beogradu prepričal, da so odobrili začetek projekta MPPA11. Spomnim pa še, kako trdo sta se Ivan Gerjovič in Ivan Kodrič o nakupu tehnologije pogajala s takrat zelo arogantnimi predstavniki francoske firme Aluminium Pechiney.

Velike tehnološke spremembe

Danes se veliko pogovarjamo o digitalizaciji in optimizaciji poslovnih procesov. Si lahko predstavljate, kakšna tehnološka revolucija je bila pred 30 leti uvedba popolnoma avtomatiziranega sistema nadzora in vodenja elektroliznega procesa? Pred tem je bil izmenski mojster »alfa in omega« pri diagnosticiranju stanja obratovanja elektroliznega procesa v posamezni celici (barva plamena, temperatura, količina pen ...). Potem pa so se nenadoma pojavile popolnoma zaprte elektrolizne celice, skozi katere se ne vidijo plamen in pene. Računalnik samodejno izpisuje neke številke o nestabilnosti in podobnih simptomatičnih napakah in sugerira izmenskemu vodji, kaj je treba narediti.

Glede na specifično porabo električne energije najučinkovitejši na svetu

Tudi po 30 letih je ta tehnologija po specifični porabi električne energije med najučinkovitejšimi na svetu in znaša 13.000 kWh/t aluminija. Pred 30 leti je bila poraba enosmerne energije 13.700 kWh/t aluminija. V treh desetletjih smo v Talumu z implementacijo raznih tehnoloških izboljšav znižali porabo za 700 kWh/t aluminija, kar nas uvršča med najučinkovitejše tehnologije po porabi energije na enoto proizvoda. Izpostavil bi tudi uvedbo grafitiziranih katodnih materialov in nenehne izboljšave na anodnem delu.

Količinska proizvodnja aluminija:

- proizvodnja v elektrolizi C: 1,784.000 ton aluminija* (od začetka obratovanja do danes)
- proizvodnja v elektrolizi B: 1,250.000 ton aluminija (v letih od 1963 do 2007)
- proizvodnja v elektrolizi A: 663.050 ton aluminija (v letih od 1954 do 1991)
- skupna proizvodnja v vseh treh elektrolizah: 3,696.385 ton aluminija

* Navedena količina je slaba polovica vsega proizvedenega aluminija v 63 letih proizvodnje aluminija v Kidričevem.

Vsem zaposlenim v skupini Talum, sodelavcem, zaposlenim v PE Aluminij, sodelavcem v elektrolizi C in še posebej dvanajstim sodelavcem, ki so od začetka do danes v elektrolizi C zaposleni polnih 30 let, želim vse najboljše ob tem posebnem rojstnem dnevu. Hvala vsem, ki ste kakor koli prispevali k uspehu Taluma in pripomogli k dosežkom, ki jih danes beležimo v povezavi z elektrolizo C. Hvala tudi tistim, ki boste poskrbeli, da bo elektroliza C v taki kondiciji tudi v prihodnosti. □

Ekipa, ki je pred tridesetimi leti sodelovala pri zagonu elektrolize C.

Po 30 letih spet v tovarni aluminija Saint-Jean-de-Maurienne

Tik pred zagonom elektrolize C smo bili v času projekta MPPA1 novembra in decembra leta 1987 na posebnem usposabljanju vodij izmen v takratni Pechineyjevi tovarni Saint-Jean-de-Maurienne v Franciji. Po tridesetih letih smo to tovarno aluminija ponovno obiskali.

DR. ZLATKO ČUŠ

FOTO: DR. ZLATKO ČUŠ

Z leve: Miran Lozar, Stanko Vajda, Ivan Hauptman, dr. Zlatko Čuš, Miran Ules, Jože Nahberger

Z leve: dr. Martin Iffert, Ivan Hauptman, Miran Lozar, Jože Nahberger, Miran Ules, Zlatko Čuš, Stanko Vajda, Olivier Ingelaere, Loic Maenner

Proces usposabljanja

Na 1000 km dolgo pot smo se 2. novembra 1987 odpravili s tremi avtomobili. Usposabljanje je potekalo po štiriizmenskem urniku v elektrolizi F. Enajstčlanska ekipa takratnega TGA-ja se je morala usposobiti za vse delovne operacije za vodenje zagona elektrolize C in usposabljanje bodočih elektrolizerjev, ki so se pozneje zaposlili.

Po tridesetih letih ponovno obiskali tovarno

Tovarna aluminija v Saint-Jean-de-Maurienne od tedaj do danes pet let ni delovala. Po spremembi lastništva, ko je večinski del tovarne prevzel nemški Trimet, so elektrolizo ponovno zagnali. Na posebno povabilo predsednika uprave Trimeta dr. Martina Ifferta smo novembra lani po 30 letih znova obiskali to tovarno aluminija.

Ogled obratov

Tokrat smo se na pot odpravili z dvema avtomobiloma. Zastavo 128 in katrco sta zamenjala Audi in VW Pasat. Sam sem imel srečo, da je bila v mojem avtomobilu popolnoma enaka ekipa kot pred 30 leti. Po prihodu v tovarno smo bili zelo presenečeni, saj sta nas sprejela sam predsednik uprave Trimeta dr. Martin Iffert in direktor tovarne Saint-Jean-de-Maurienne Loic Maenner. Skupaj smo si ogledali prav vse proizvodne obrate v tovarni. Posebej smo se osredotočili na tehnološke in organizacijske spremembe v elektrolizi in proizvodnji anod. Ugotovili smo, da je proces posodobljen, vendar se pozna, da elektroliza pet let ni bila v pogonu. V Talumu je elektroliza C na višji tehnološki ravni predvsem na področju uvedbe anod z zarezo in obnovo elektroliznih celic.

Časi se spreminjajo in mi z njimi

Pred 30 leti smo v Franciji prvič videli nakupovalne centre, ker jih takrat v Jugoslaviji še ni bilo. Ne vem, ali je to dobro ali ne, vendar sta danes velikost in število nakupovalnih centrov v Sloveniji bistveno večja kot v primerljivem francoskem mestu. S prijetnimi nostalgijnimi vtisi in spomini smo se naslednje jutro odpravili na pot domov. Tokrat nam ni bilo treba kupiti strešnih nosilcev za nakupljeno blago. Carrefour imamo zdaj tudi pri nas. ■

Povezovanje podjetij za dosego višje dodane vrednosti

DANIJEL VRBNJAK

FOTO: SPLET

Povezovanje v večdimenzionalne mreže

V dobi hitrega razvoja, nastajanja novih proizvodov in storitev, nastajanja novih, inovativnih premikov in neusmiljene konkurence je čas, ko so razmišljanja o povezovanju podjetij ne samo v oskrbne verige, temveč tudi v prave večdimenzionalne mreže neizogibna. Zato ni dovolj, da se podjetja med seboj povezujejo le na prodajni in nabavni strani, temveč tudi s prenosi znanj, izkušenj in strmenja k skupnim ciljem.

Posedovanje specifičnih znanj

Podjetja v svoje delo pri posameznih projektih vključujejo vedno več zunanjih strokovnjakov. Dejstvo je tudi, da ima vsako podjetje specifično znanje na svojem področju, ki lahko pomaga pri hitrejšem preboju oziroma razvoju novega proizvoda.

Sodelovanje v obojstransko korist

Tudi v Talumovem podjetniškem pospeševalniku smo si med drugim zadali nalogo, povezano z iskanjem podjetij, ki imajo potrebo po proizvodih oziroma rešitvah, povezanih z aluminijem, ter ki si želijo sodelovanja v projektih skupaj z družbo Talum, da bi tako dosegali obojstranske koristi.

Tehnični in tehnološki razvoj ter rast podjetja

Cilj vsakega podjetja je, da poveča in pospeši tehnični in tehnološki razvoj ter da izboljša in poveča svojo konkurenčnost na svetovnih trgih. Gospodarski subjekt mora imeti vizijo, kako bo z ustrežno strategijo

zmanjšal konkurenčne zaostanke in ustvaril določene prednosti. Poslovni uspeh podjetja in s tem njegova rast pa sta v veliki meri odvisna od potenciala rasti podjetja in od tega, ali je podjetje v rast usmerjeno in ali si rasti želi.

Pomen inovacij

Na tej točki je izpostavljeno zelo pomembno področje inoviranja, ki podjetjem pomaga ohraniti konkurenčnost na globalnem trgu, saj je že dolgo znano dejstvo, da je razvoj glavni promotor ekonomskega razvoja širom po svetu. Vse prevečkrat je celotno razvojno in finančno tveganje tako velika ovira, da dobra poslovna ideja ali inovacija ne zaživi tudi v praksi. Zaradi tega je povezovanje podjetij in družb ter s tem sodelovanje pri skupnih projektih prav gotovo eden izmed možnih načinov za doseganje prepotrebne konkurenčnosti na vedno bolj zahtevnih trgih.

Prednosti povezovanja

Prednost povezovanja je tudi skupen razvoj, ki je ena osnovnih podjetniških funkcij, brez katere ni izboljšanja proizvodov in storitev ter prilagajanja vse ostrejšim zahtevam na trgu. Podjetja tako s skupnim razvojem in prenosom že pridobljenih znanj in pristopov skrajšajo čas ter znižajo stroške razvoja. S povezovanjem tudi omogočijo dostop do novih in obstoječih trgov. Skupno nastopanje in povezovanje lahko pripomoreta k lažjemu osvajanju trgov. Podjetja, ki se povezujejo, morajo pri tem imeti resne ekonomske namene, ki se odražajo v veliki pripravljenosti za sodelovanje. ▣

Napredne aluminijeve zlitine

DR. STANISLAV KORES

FOTO: DR. STANISLAV KORES

Uporaba aluminija se zaradi njegovih specifičnih lastnosti na vseh področjih povečuje. Talum je kot proizvajalec gnetnih in livarskih zlitin ter proizvajalec rondelic za pakirno industrijo in aluminijastih ulitkov za avtomobilsko industrijo vedno bolj izpostavljen posebnim zahtevam in karakteristikam, ki jih določajo kupci. V ospredje vedno bolj prihaja poznavanje lastnosti aluminija, kot so doseganje izboljšanih mehanskih in preoblikovalnih lastnosti ter izboljšanje njegovih fizikalnih lastnosti z različnimi dodatki oziroma izboljšavami samega procesa izdelave. Sodelovanje s kupci v smislu, da prisluhnemo njihovim željam, težavam in problemom, je prava pot do uspeha in rešitev in pot do osvajanja znanj s področja raziskave in razvoja materialov.

Napredne aluminijeve zlitine

S pojmom napredne aluminijeve zlitine razumemo zlitine z bistveno izboljšanimi lastnostmi. Te lastnosti lahko izboljšujemo z dodatnimi legirnimi elementi, lahko pa na izboljšanje lastnosti materiala in s tem izdelka vplivamo že v procesu izdelave, med strjevanjem, valjanjem, preoblikovanjem, žarjenjem itd. Rečemo lahko, da tako posegamo že v razvoj »DNK« materiala, ki ga material ali izdelek izoblikuje v procesu.

Avtomobilska industrija

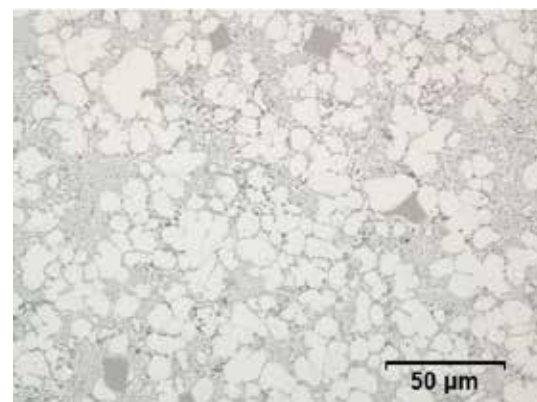
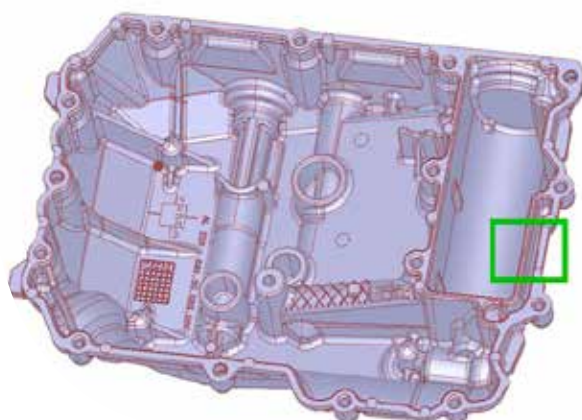
Kot primer raziskav in razvoja izboljšanih oziroma naprednih aluminijevih zlitin lahko izpostavimo raziskave na področju livarskih zlitin za strukturne aluminijaste ulitke v avtomobilski industriji. Trendi in napovedi avtomobilske industrije o razvoju e-mobilnosti ustvarjajo dodaten pritisk glede doseganja izboljšanih mehanskih lastnosti aluminijastih ulitkov za izdelavo raznovrstnih ohišij menjalnikov, e-motorjev, ohišij za hlajenje baterij itd.

Z izboljšanimi mehanskimi lastnostmi so mišljene lastnosti materialov, kot so:

- velika natezna trdnost $R_m \geq 250$ MPa,
- visoka meja plastičnosti $R_{p0,2} \geq 150$ MPa in
- velik raztezek $A \geq 7$ %.

Razvoj duktilnih zlitin

Intenzivne raziskovalne aktivnosti potekajo pri raziskavah in razvoju duktilnih zlitin, namen česar je doseganje navedenih lastnosti. Implementirali smo zlitino Silafont 36, ki smo jo modificirali z dodatnimi legirnimi elementi, kot so Mo, Zr, Zn, in z uporabo toplotne obdelave dosegli želene mehanske lastnosti. Karakterizirali smo mikrostrukturne sestavine in določili vplive posamičnih legirnih elementov na ključne mehanske lastnosti.

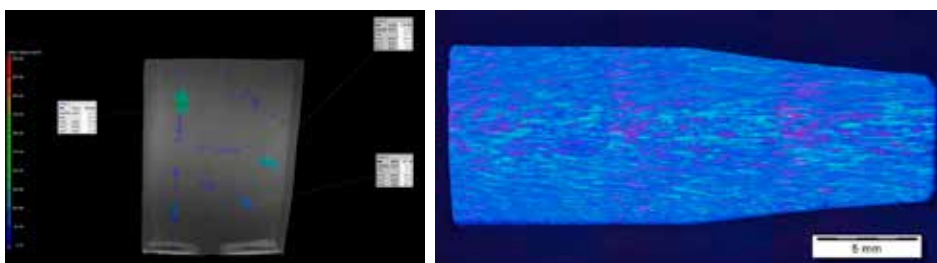
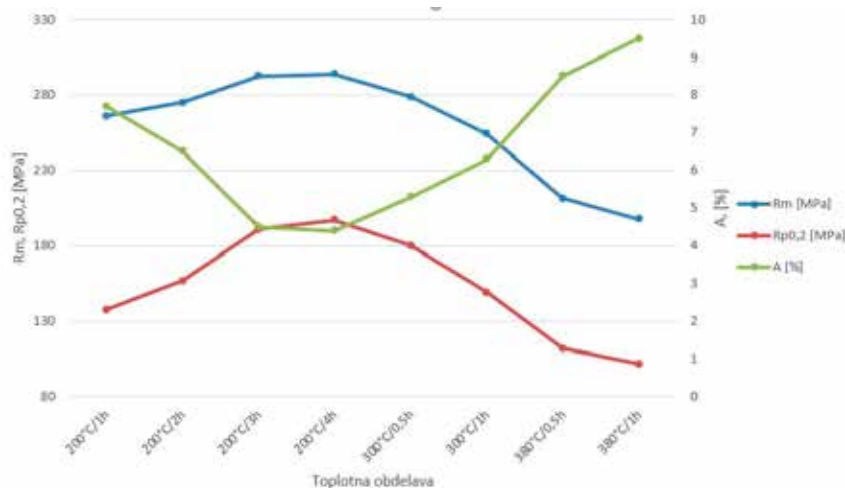

Tudi material ima svoj »DNK«

Kot je bilo že omenjeno, smo tudi s poglobljenimi analizami proizvodnih procesov vpogledali v razvoj »DNK« materiala. Konkretnije smo se poglobljenih raziskav lotili pri proizvodnji aluminijastega ozkega traku: pri strjevanju na livnem kolesu, pri toplen in hladnem valjanju ter procesu rekristalizacijskega žarjenja. Pri vsakem procesu vnesemo v material določene lastnosti, ki lahko ob nepravilnih parametrih negativno vplivajo na lastnosti končnega proizvoda, zato je pomembna poglobljena analiza vsakega koraka, da se izognemo slabemu »DNK«, ki vpliva na razvoj materiala. Prav tako je pri teh raziskavah nujno sodelovanje z našimi kupci, ki nam dajejo povratne informacije o izboljšavah v materialu.

Izzivi prihodnosti

Izzivi, ki nas čakajo v prihodnje, niso samo raziskave in analize aluminija in njegovih zlitin, temveč tudi razvoj orodja, torej pripomočkov, ki nam bodo omogočali napovedovanje mehanskih lastnosti zlitih in naših izdelkov. Seveda nam ob vseh raziskavah in analizah nudijo analitično podporo raziskovalne inštitucije, kot sta Oddelek za materiale in metalurgije Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in Inštitut za kovinske materiale in tehnologije (IMT). Prav z njimi se lotevamo razvoja orodij, s katerim bomo lahko optimirali procese in napovedovali zgoraj opisane lastnosti.

Vse rešitve na enem mestu

Na raziskovalno-razvojnem področju smo s sistematičnim pristopom k raziskavam, s poglobljenimi analizami in z nepogrešljivim sodelovanjem s kupci dvignili pomen razvojno-raziskovalne dejavnosti v Talumu in s tem tudi pokazali, da lahko nudimo vse rešitve na enem mestu. □

Talumova »najpodjetniška ideja«

MARJETKA OREL
FOTO: CREATIVELAB

Družba Talum, d. d., Kidričevo je prejela prvo nagrado na natečaju »Najpodjetniška ideja 2017«, ki ga je razpisal Manager klub Ptuj. Namen natečaja je spodbujati kreativnost in ustvarjalnost tako med podjetniki kot tudi med mladimi ter s tem pomagati vzpostavljati pogoje za hitrejši gospodarski in družbeni razvoj v lokalnem okolju, regiji in širše.

Talum se je na razpis za najpodjetniško idejo prijavil v kategoriji srednjih in velikih podjetij z idejo »Kompaktiranje ogljikovih prahov«, ki je bila prepoznana kot poslovna priložnost oziroma tržna niša materialov iz proizvodnje. Ideja je bila oblikovana zato, da bi razvijali in komercializirali skupni proizvod, tj. kompaktirani ogljikov prah v peletih različnih kakovostnih sestav in dimenzij, v sodelovanju s partnerjem podjetjem Exoterm.

Ideja o peletiranju temelji na pogojni uporabi prašnih frakcij v metalurgiji. Termika v peči dviguje prahove, ki so kot legirni elementi neuporabni, večji kosi pa potonejo v talino. Cilj postopka je, da se praktično vsi prahovi legirnih elementov kompaktirajo s postopkom peletiranja. Zaradi »pogojne« uporabe imajo nižje cene, z dodatki veziv in s kompaktiranjem pa jih lahko cenovno približamo osnovnim

surovinam. Praktično neuporabne prahove je na ta način mogoče ponovno uporabiti kot vhodne surovine. Po peletiranju so vsi delci enaki, enak je tudi čas topljenja legirnih elementov. V Talumovi proizvodnji ogljikovih anod (okoli 45.000 t/leto) nastane določena količina ogljikovih materialov kot stranski produkt. Skupna količina ogljikovega materiala v Talumu, ki bi ga bilo mogoče nameniti za proizvodnjo peletov, v osnovi znaša 1.900 ton. Ciljni trgi so obstoječi kupci naogljivečevalcev v Evropski uniji oziroma potencialni kupci v radiju 1000 km. Pri tem izhajamo iz skupnega potenciala partnerjev, zlasti iz obstoječega tržnega potenciala podjetja Exoterm, ki je predvsem umeščen na trge srednje Evrope.

V četrtek, 1. februarja 2018, je na prireditvi ob koncu natečaja nagrado prevzel predstavnik podjetja Talum, vodja Strateškega razvoja dr. Stanislav Kores. Nagrado za drugo mesto so prejele Javne službe Ptuj, d. o. o., s predlogom »Izdelava nagrobnih spomenikov iz domačih naravnih materialov«. □

Navdušujemo s pestrostjo ponudbe

TOMAŽ KVAS
FOTO: TOMAŽ KVAS

Skupina Talum se je od 16. do 18. januarja predstavljala na mednarodnem livarskem sejmu Euroguss 2018 v nemškem Nürnbergu. Zastopali so nas Talum, d. d., poslovni enoti Ulitki in Livarna ter Talum Servis in inženiring, d. o. o. Poslovni partnerji in potencialne stranke so se lahko na našem razstavnem prostoru поблиže srečali z izdelki oziroma storitvami na področju ulitkov, livarskih zlitin in inženirskih rešitev.

Rekordna udeležba

Gre za enega vodilnih livarskih sejmov v Evropi. Čeprav 40 odstotkov vseh razstavljalcev prihaja iz vrst proizvajalcev ulitkov, pa sejem zajema širšo livarsko verigo. Ta se razteza vse od vhodnih materialov, preko različnih tehnologij litja in podpornih procesov pa do končnih izdelkov in njihove površinske obdelave, nadzora kakovosti ipd. Organizator sejma poroča, da je bila letošnja obiskanost rekordna, in to kljub slabemu vremenu, ki je takrat zajelo Nemčijo. Sejem naj bi tako v vseh treh dneh obiskalo približno 15 tisoč obiskovalcev iz več kot 60 držav, kar je tri tisoč več kot leta 2016. Tri sejemske dvorane, ki so bile namenjene Eurogussu, so bile zasedene do zadnjega kvadratnega metra in organizatorji za leto 2020, ko bo ta sejem spet organiziran, že obljublajo razširitev na dodatno halo. Tokrat se ga je udeležilo 641 razstavljalcev, nekaj manj kot polovica je bilo Nemcev, sledili so jim Italijani, Turki, Švicarji, Avstrijci in Španci.

TALUM

Dedicated to aluminum for
more than **60** years

Stik s kupci

Kar 90 odstotkov obiskovalcev Eurogussa je po podatkih organizatorja vključenih v naročanje blaga oziroma storitev v podjetjih, iz katerih prihajajo – med njimi so torej mnogi obstoječi in potencialni bodoči poslovni partnerji. »V Livarni se redno udeležujemo sejmov s področja livarstva, ker predstavljajo pomemben stik z obstoječimi kupci, obenem pa najcenejšo pot do novih kupcev,« razlaga Gregor Jurko iz PE Livarna, ki je zadolžen za trženje livarskih zlitin. »Zame je najbolj pomembno, da pridobivam informacije s trga – o stanju konkurence, kupcev, gibanja premij, splošnih trendov v panogi in podobno. Pravočasna informacija je vredna zlata, kar je še posebej pomembno v zadnjem času, ko se premije sekundarnih zlitin zelo hitro spreminjajo. Tokrat so nas na Eurogussu obiskali številni kupci, marsikdo je bil presenečen nad pestro paleto izdelkov in storitev, ki jih ponujamo,« še dodaja.

Podobnega mnenja je tudi Borut Kostanjevec iz podjetja Talum Servis in inženiring, d. o. o.: »Sejem Euroguss je za Talum Servis in inženiring najboljša priložnost za pridobivanje novih kontaktov, krepitev obstoječih poznanstev in za pogovor o novih poslovnih priložnostih. Na sejmu smo se srečali s 37 podjetji, od tega je 30 novih. Navezali smo nove stike in iskali poslovne priložnosti, izkoristili pa smo ga tudi za predstavitev nove rešitve za avtomatizirano ravnanje ulitkov. Prvi odzivi so dobri, večina livarjev, ki lije strukturne dele, je pokazala zanimanje za napravo.«

Obeti v prihodnosti

Sejem nudi tudi presek trenutnega stanja in prihajajočih trendov v panogi, v kateri delujemo. Vročje teme na letošnjih stojnicah in na livarskem kongresu, ki je spremljal sejem, so bile precej sorodne tistim, s katerimi se ukvarjamo tudi v Talumu.

Veliko je bilo govora o večji stroškovni učinkovitosti. To večjo učinkovitost (ki bi se kazala tudi v manjši rabi energije in manj odpada) naj bi se dosegalo z optimizacijo, digitalizacijo, avtomatizacijo in reorganizacijo proizvodnih procesov, tudi s pomočjo »big data« (obsežnih podatkovnih zbirk o vseh vidikih proizvodnje).

Med novostmi se je veliko omenjala aditivna proizvodnja oziroma 3D-tisk, pa tudi vpliv e-mobilnosti v avtomobilski industriji. Ta namreč kupi kar približno 80 odstotkov vseh ulitkov, zato imajo premiki na tem področju velik vpliv tudi na livarstvo. Električni avtomobili imajo v primerjavi s klasičnimi na primer po eni strani precej manj ulitkov v pogonskem sklopu, po drugi strani pa nudijo nove možnosti za uporabo ulitkov kot ohišij baterij in različnih modulov. Prav tako je spodbuden tudi porast uporabe ulitkov kot strukturnih komponent v avtomobilu.

Vtisi udeležencev

Davor Pečnik, PE Ulitki:

Sejem Euroguss me je tudi letos navdušil. Poleg obilice zanimivosti je bilo na njem veliko neformalnih stikov s strokovnjaki iz branže in tudi iz konkurenčnih podjetij, veliko je koristnih informacij ter zanimivih komentarjev, predvsem optimističnih.

Najprej mi je v oči padlo relativno majhno število razstavljalcev z Daljnega vzhoda. Po mnenju mnogih k temu v veliki meri prispeva preusmeritev kapacitet na domači, kitajski trg, kar je posledica dviga kupne moči in s tem velikega povpraševanja po aluminiju in aluminijskih izdelkih.

Veliko je bilo govora tudi o vplivu Amerike, ki je politiko preusmerila v smer protekcionizma oziroma postavila pod vprašaj prihodnost svetovnega trgovinskega sistema. Posledice trgovinske in valutne napetosti ter povečanje tveganj v oskrbnih verigah naj bi tudi v bodoče skrbeli za dvig cen aluminija in izdelkov.

Znanec iz nam sorodnega podjetja, s katerim se srečujeva skoraj na vsakem sejmu, mi je v šali dejal: »For me, there cannot be a crisis next years. My schedule is already full!« (*Kar se mene tiče, v prihodnjih letih ne bo krize. Moj urnik je že zdaj čisto poln.*)

V skladu s pričakovanji so se na sejmu predstavili vsi veliki igralci na področju livarstva in ulitkov. Več kot očitno so na področju tlačnih ulitkov najbolj aktualni strukturni deli srednjih in velikih dimenzij za karoserije vozil, ki jih je večina razstavljalcev oziroma proizvajalcev visokotlačnih ulitkov predstavljala na svojih razstavnih prostorih.

Za blišč je spet poskrbel Raffmetall: vpadljivo razstavišče z dekleti, ki so pozirala obiskovalcem in delila njihove tradicionalne koledarje in avtograme. Da pa ne bi ostalo samo pri tem, so predstavili tudi posebno zlitino RM-ElongAL, ki so jo razvili skupaj z univerzo v Padovi, njena značilnost pa so izboljšane duktilne lastnosti.

Kar nekaj gneče je bilo tudi na razstavnem prostoru Taluma, kjer se je zvrstilo veliko naših kupcev, kar nekaj pa je bilo tudi novih, zanimivih kontaktov. Verjamem, da se bo v prihodnje veliko od teh razvilo tudi v konkretnejšo obliko sodelovanja.

Dr. Stanislav Kores, vodja službe Strateški razvoj:

Sejem Euroguss sem obiskal prvič. Bil sem presenečen nad ogromnim številom ponudnikov visokotlačnih livarn. Sicer je bilo predstavljanih kar nekaj koristnih tehnologij za optimiranje tehnologije visokotlačnega litja, kot so priprava taline, priprava orodij z naprednimi 3D-tehnologijami, temperaturni menedžment, digitalizacija itd. V sklopu sejma je potekalo tudi 18. mednarodno livarsko posvetovanje o visokotlačnem litju, na katerem so bile predstavljene zelo zanimive teme, kot so dodajalne tehnologije za izdelavo naprednih orodij za visokotlačno litje, uporaba novih aluminijevih zlitin, digitalizacija v livarnah in vpliv e-mobilnosti na livarstvo ulitkov.

Roman Gajser, PE Livarna:

Obiski takšnih sejmov, kot je Euroguss, so vedno dobrodošli, saj je za nas kot proizvajalca livarskih zlitin to priložnost, da vidimo, kam gredo trendi in razvoj naših kupcev. Tako je opazen trend v smeri povečane uporabe ulitkov za strukturne dele v avtomobilih. Prav tako je to tudi ena izmed redkih možnosti, da vidimo nekatere naše tekmece in jih podrobneje spoznamo. Na kratko: zanimiv in koristen obisk sejma. ■

Povečanje zanesljivosti napajanja

ALEŠ BELE

FOTO: ALEŠ BELE

Energetski zakon (EZ-1), ki opredeljuje obvezne in dovoljene aktivnosti na področju oskrbe z električno energijo, v svojem vsebinskem delu določa, da je treba poleg energetske politike, pravil delovanja trga z energijo ipd. upoštevati in izvajati tudi načela in ukrepe za doseganje zanesljive oskrbe končnih uporabnikov z energijo. Talum kot imetnik statusa distributerja v zaprtem distribucijskem sistemu (ZDS) mora zagotoviti konkurenčno, varno, kakovostno, predvsem pa zanesljivo in vsem končnim uporabnikom dostopno oskrbo z energijo in energetske storitvami.

Projekt rekonstrukcije glavnega stikališča

Lansko leto smo zato, da bi bistveno povečali zanesljivost napajanja ZDS, v stikalnici izvedli projekt celovite rekonstrukcije glavnega stikališča TP00 in tako zamenjali staro stikališče, ki je delovalo od samega začetka proizvodnje aluminija v naši tovarni. Pred rekonstrukcijo TP00 smo v normalnih razmerah to stikališče napajali z dvema energetskega transformatorjema 110/10 kV (TR1 in TR3), eden pa je bil v pripravljenosti (TR2). Vsi transformatorji so bili izdelani leta 1951. Leta 2000 smo najprej zamenjali TR1, sedem let kasneje pa še TR3.

Karakteristike starih transformatorjev:

- proizvajalec: Siemens,
- moč 60 MVA,
- vodno hlajeno,
- regulacijski stikali (razen TR2) za prilagajanje porabe električne energije porabnikov.

Karakteristike novih transformatorjev:

- proizvajalec: slovensko podjetje Kolektor Etra iz Ljubljane,
- moč 31,5 MVA,
- naravno hlajenje zraka in olja (ONAN),
- potrebni regulacijski stikali.

Drugi najstarejši še delujoči transformator v Sloveniji

TR2 je bil do leta 2017 zadnji, ki je obratoval še od leta 1951 – bil je drugi najstarejši še delujoči transformator v Sloveniji. To je lahko pozitivno z zornega kota zgledega vzdrževanja in upravljanja, hkrati pa negativno zaradi varnosti obratovanja. Transformator je bil namreč že zelo star in v njem bi lahko že zaradi najmanjše prenapetosti v omrežju prišlo do obsežnega kratkega stika in prekinitve dobave energije porabnikom. Proizvajalec tega transformatorja je bil Siemens, imel je moč 60 MVA, bil je vodno hlajen, vendar brez regulacijskega stikala.

Transformator slovenskega podjetja

Za dobavitelja smo ponovno izbrali slovensko podjetje Kolektor Etra ter mu predali tehnične zahteve za izdelavo novega energetskega transformatorja 110/10 kV 31,5 MVA, ki je bil po osmih mesecih pripravljen za tovarniški prevzem – za test FAT (ang. factory acceptance test). Pri tovarniškem prevzemu so bile v naši prisotnosti opravljene električne meritve in preizkusi v skladu s standardi SIST EN, kot so: meritve izolacijske upornosti in trdnosti, kapacitivnosti, stresne induktivnosti, izgub in napetosti kratkega stika, preizkus z izmenično napetostjo, preizkus z udarno napetostjo in druge meritve.

Dostava in montaža novega transformatorja

Po uspešno opravljenih električnih meritvah in preizkusih je bil transformator pripravljen za transport, še pred tem pa smo morali obstoječega odstraniti ter prilagoditi

priključke za povezavo z RTP Kidričevo in našim stikališčem TP00. Sledila je dostava in montaža novega transformatorja na mesto obratovanja. Zaradi lažjega transporta je transformator prispel razstavljen: brez skoznikov, konzervatorja, hladilnega sistema in olja, napolnjen pa je bil z dušikom pod tlakom 0,03–0,10 bar. Teža novega transformatorja skupaj z oljem znaša 48 ton, brez olja pa 37,1 tone. Po opravljeni montaži so sledili končni pregled – test SAT (ang. site acceptance test) in ponovljene električne meritve, s pomočjo katerih bi odkrili morebitne poškodbe, nastale med transportom ali postavitvijo na končno mesto obratovanja.

Varno obratovanje

Eden pomembnejših pogojev pred začetkom obratovanja je bilo ožičenje in preizkušanje vseh zaščitnih in merilnih naprav, ki jih transformator potrebuje za varno obratovanje. Delovanje signalnih in izklopilnih alarmov je bilo treba preveriti tudi v našem nadzornem sistemu električnega omrežja (SCADA, zaščitni releji) ter v sistemu za nadzor, ki ga uporablja ELES.

Vključitev v elektroenergetski sistem

Po opravljenih kontrolah, meritvah in nastavitvah smo lahko izvedli strokovni tehnični pregled, ki je v pristojnosti elektroenergetskega inšpektorja. Ta je potrdil oziroma dovolil prvi vklop transformatorja v prosti tek za čas 24 ur. Po uspešno opravljenem preizkusu smo TR2 26. januarja letos prvič obremenili in ga tako trajno vključili v naš elektroenergetski sistem industrijske cone Talum.

Zanesljivost napajanja porabnikov

Sodobne tehnologije upravljanja in nadzora elektroenergetskega distribucijskega sistema Talum nam omogočajo avtomatsko delovanje vseh treh glavnih transformatorjev ter njihovo prilagajanje potrebam končnih odjemalcev na območju industrijske cone Talum, predvsem pa nam bodo pomagale zagotavljati najvišjo mogočo zanesljivost napajanja porabnikov v naslednjih desetletjih.

Projekt posodobitve glavnega stikališča TP00 stikalnica in zamenjavo še zadnjega glavnega vstopnega transformatorja za industrijsko cono Talum smo praktično v celoti izvedli zaposleni v Elektroenergetiki, PE Upravljanje z energijo, zato se ob tej priložnosti zahvaljujem sodelavcem za izkazano zaupanje, trud in izjemen timski duh pri izvajanju posodobitev te, za Talum ključne elektroenergetske opreme. □

Odstranjevanje starega TR2

Krožno gospodarstvo in aluminij

MATEJ ERNECL

Pri trajnostnem razvoju je velik poudarek na krožnem gospodarstvu. Pomemben člen v snovni verigi aluminija je tudi Talum.

Velikokrat omenjamo, da je kljub relativno visoki specifični porabi električne energije na tono elektroliznega aluminija aluminij zelena kovina iz več razlogov.

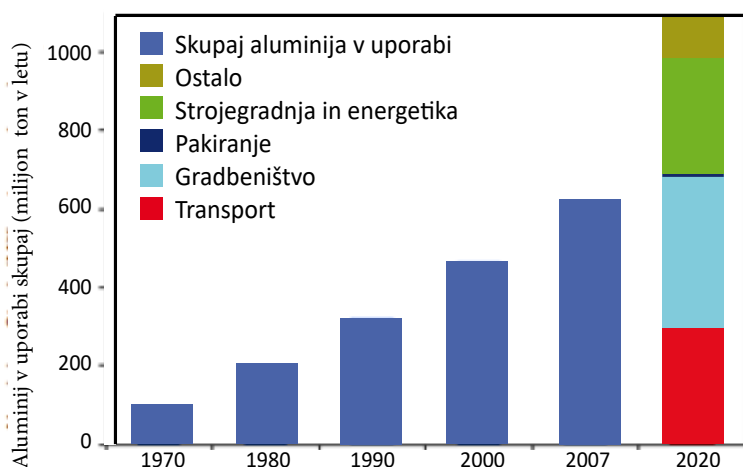
Neskončna življenjska doba

Aluminij je material s teoretično neskončno življenjsko dobo, je nezahteven za vzdrževanje, učinkovit toplotni izolator in izpolnjuje stroge higienske zahteve. Izpostavljenost skrajnim vremenskim razmeram nanj ne vpliva, njegove lastnosti se med uporabo ne spreminjajo.

Aluminij kot energetska banka

Za recikliranje aluminija se porabi le 5 odstotkov energije v primerjavi s prvo proizvodnjo. Od leta 1880, ko je bil proizveden prvi aluminij, pa vse do danes se trenutno uporablja več kot 1000 milijonov ton (Mt) aluminija, vsako leto pa se ta količina poveča za dodatnih 59 Mt. Zaradi tega ne govorimo le o tem, da je aluminij res trajna kovina, temveč je tudi neke vrste energetska banka za prihodnje rodove in s tem pravi trajnostni material.

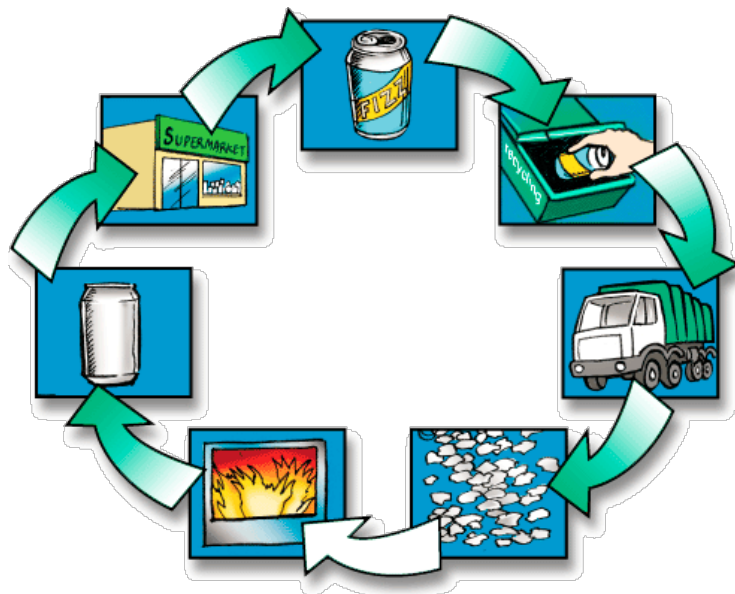
Z globalizacijo in hitrim razvojem se je ta svetovna banka aluminija od leta 1970, ko je dosegla 100 Mt, povečala že na 1000 Mt.

Uporaba aluminija

Aluminij se uporablja v različnih industrijskih panogah, in sicer v:

- gradbeništvo,
- strojogradnji,
- energetiki,
- pakiranju,
- transportu in
- drugod.

Področje pakiranja in embalaže

Aluminij ima v vsaki od teh panog glede na vrsto proizvoda svoj življenjski cikel. Najhitreje se obrača na področju pakiranja in embalaže: aluminijasta pločevinka se proizvede, napolni z našo najljubšo pijačo in uporabi, zavrže, pobere in (ponovno) reciklira v samo treh mesecih. To je zelo kratek časovni cikel za celoten krožni tok materiala od nastanka do (ponovne) reciklaže.

Gradbeni sektor

Na drugi strani imamo gradbeni sektor, v katerem je življenjska doba oken, streh in drugih gradbenih elementov blizu dobe, ki jo preživimo na delu. Še danes je na primer v uporabi aluminijasta streha iz leta 1897, s katero je pokrita cerkev sv. Joahim v Rimu.

Krožno gospodarstvo v številkah

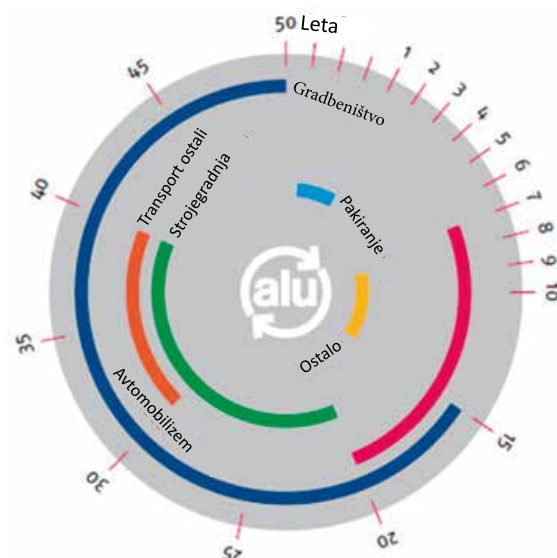
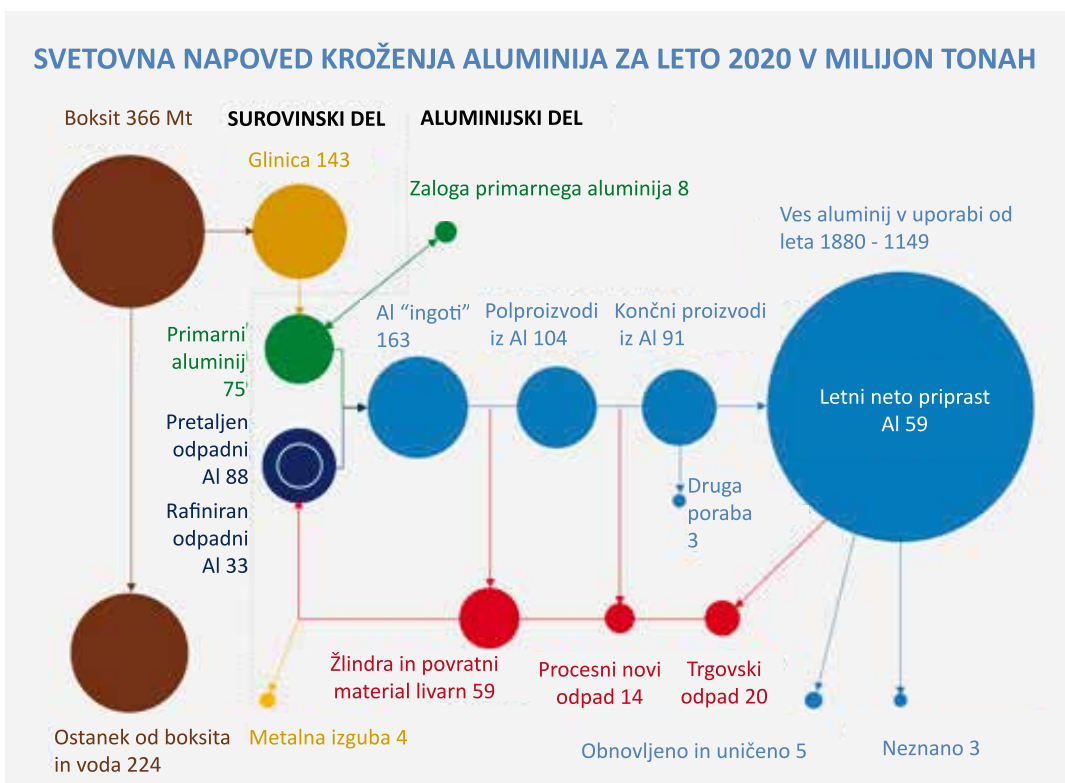
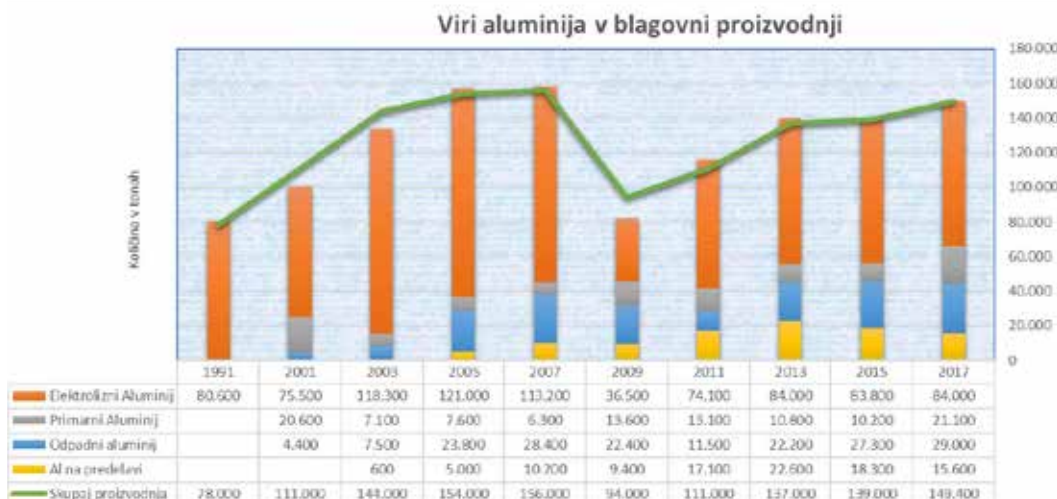
Kako se v številkah dejansko kaže krožno gospodarstvo za področje aluminija, kako poteka snovni tok aluminija od surovine do polproizvodov in končnih proizvodov in kako se ti proizvodi vračajo v določenih korakih nazaj v kroženje, je prikazano na shemi Svetovna napoved kroženja aluminija za leto 2020 v milijon tonah.

Talum in materialni krog

Talum v ta materialni krog vstopa na dveh koncih, in sicer kot primarni proizvajalec aluminija, že od leta 2001 pa tudi kot proizvajalec livarskih proizvodov (drogovi, zlitine) na osnovi pretaljevanja aluminijastega odpada. Glede na vrsto vložka govorimo o rafinaciji (ang. recycling) in o pretaljevanju (ang. remelting). Talum s svojimi talilnimi napravami sodi v kategorijo pretaljevanja, talilni agregati, ki so namenjeni za pretaljevanje najslabših vrst aluminija, pa sodijo v kategorijo rafinacije. Po definiciji stopnje izdelave sodijo naši drogovi in zlitine v kategorijo ingotov. Naslednja stopnja izdelave so polproizvodi, med katere spadajo naši ulitki, rondelice, izparilniki, široki trak, drugače pa sem prištevamo še pločevino, profile in žico. Naslednja in končna faza izdelave so končni pro-

izvodi, kot so okenski okvirji, črpalke, folije, tube, v katerih je aluminij lahko samostojen material ali pa le eden izmed različnih materialov, ki sestavljajo proizvod. V vsaki od teh faz izdelave se pojavljajo različne vrste odpadov, ki jih v Talumu uporabljamo v naših livarnah kot vhodno surovino. Že v fazi izdelave naših proizvodov nastane prvi del krožnega materiala, ki ga lahko imenujemo povratni material iz livarn (tehnološki in kakovostni izmet). Sem prištevamo tudi nastalo žlindro; to prodajamo obratom, ki se ukvarjajo z rafinacijo aluminija. Naslednji vir odpadov so kupci, s katerimi imamo pogodbe o vračanju njihovega procesnega materiala nazaj v Talum. Na ta način dobimo zelo kakovosten enorodni material z znano kemično sestavo (profili, tube, doze). Naslednja vrsta odpadov je trgovski odpad. Nastane iz končnega proizvoda, ki ga je treba najprej očistiti (druge kovine in materiali) in sortirati po obliki (groba določitev kemijske sestave), površini (razni premazi, kar vpliva na izkoristke), obstajajo pa še natančnejše delitve odpadnega aluminija, po katerih opredeljujemo tako kemijsko sestavo kot izkoristke pri pretaljevanju v sorazmerju z nabavno ceno.

Talum kot proizvajalec, ki kombinira primarni in sekundarni aluminij
 Talum se je v okviru projekta MPPA12 iz proizvajalca čistega primarnega aluminija prelevil v proizvajalca, ki kombinira primarni in sekundarni aluminij za proizvodnjo svojih proizvodov. Leta 2001 smo bili eden prvih proizvajalcev primarnega aluminija, ki je prevzel takšno filozofijo. Že takrat smo torej prepoznali trende trajnostnega razvoja in principe krožnega gospodarstva. Ne smemo zanemariti tudi dejstva, da nam je v času velike gospodarske krize, ki je nastopila leta 2008, odpadni aluminij pomagal ohraniti določeno raven proizvodnje, saj smo bili s talilnimi agregati za pretaljevanje sposobni takrat nadomestiti del izpada primarnega aluminija iz elektrolize. To smo bili prisiljeni zapreti zaradi cenovnih nesorazmerij, ki so bila posledica gospodarske krize. Zadnja leta se delež odpadnega aluminija in aluminija v predelavi povečuje, v naslednjem kratkoročnem obdobju pa pričakujemo še dodatno rast porabe sekundarnega aluminija. To nakazuje, da Talum prepoznava elemente trajnostnega razvoja, kot je krožno gospodarstvo, in ga upošteva v svojem delovanju. □

Prenova poslovnega modela – z digitalno

Po posnetku obstoječega procesa in predlogih za prenovo sta nastali funkcionalna specifikacija in tehnična analiza, v kateri je zapisan integriran kompleksni projekt optimizacije in prenove poslovnega modela v več poslovnih procesih z medsebojnimi odvisnostmi na ravni skupine Talum.

V projektni skupini sodelujejo kreatorji in snovalci za prenovo poslovnega modela v oskrbni verigi:

Borut Žuran, Iztok Trafela, Aleš Meglič, Dejan Šmigoc, Milica Pišek, Marko Čulibrk, Dušan Brglez, Katja Sever, Dušan Skledar, Darja Vodusek Vtič, Klavdija Lorber, Matjaž Ogrinc, Miran Lipovac, Milan Firbas, Krešimir Gorišek, Jože Turk, Danica Hrnčič, Mirko Veselič in drugi sodelavci v operativnih vlogah v procesih, strokovni sodelavci in vodje področij ter zunanji dobavitelj storitev Pralix.

Podobne dobre prakse uporabe RFID-tehnologije v procesih za te namene v slovenskih podjetjih in ustanovah že uporabljajo (TAB Mežica, HTZ Velenje, UKC Ljubljana ...).

PROJEKTNA SKUPINA

Izzivi na področju upravljanja osebne varovalne opreme v skupini Talum nam dajejo priložnost, da sodelavcem omogočimo prijazno oskrbo z delovnimi oblačili. Sodelavec bo tako v pranje oddal delovno oblačilo, oprano pa bo imel na razpolago v svoji dodatni garderobni omarici, in to vse dni v tednu (24/7).

Upravljanje delovnih oblačil

Število zaposlenih v skupini Talum se povečuje, zato je vedno več tudi opravil, povezanih z upravljanjem delovnih oblačil za zaposlene. Letos v okviru različnih projektov izvajamo optimizacijo in digitalizacijo procesov v skupini Talum. Eden izmed njih je tudi navedeni projekt.

V logističnem procesu za zadolžitev, razdeljevanje, pranje in razdolžitev delovnih oblačil bomo s pomočjo RFID-tehnologije procese v oskrbni verigi osebne varovalne opreme poenostavili in na tem področju dosegli večjo stroškovno učinkovitost. S temi aktivnostmi sovпада tudi izgradnja dodatnih garderob v hali B. Z digitalizacijo teh procesov bomo zastavljeno v prvi polovici letošnjega leta v polni meri tudi udejanjili.

Po validaciji prenove poslovnega modela in polni funkcionalnosti na tej lokaciji bomo v drugi polovici leta 2018 fazno nadaljevali tudi v garderobi sanitarne.

Kako deluje RFID-tehnologija (ang. Radio Frequency IDentification)

Ko RFID-odzivnik (delovno oblačilo z RFID-značko) vstopi v območje dosega RFID-čitalnika (doseg maks. 0,5 m), ta preko ustrezne antene s pomočjo radijskih valov prebere podatke, zapisane v RFID-odzivniku (v RFID-znački, ki je všita v delovno oblačilo). Čitalnik pošlje informacijo v računalniški sistem s programsko opremo Frontman RFID, ki je preko računalniškega omrežja povezana s podatkovno bazo in integracijo s poslovnim informacijskim sistemom v Talumu. Programska oprema Frontman je vmesnik med aplikacijami in strojno opremo RFID, torej med digitalnim in fizičnim svetom.

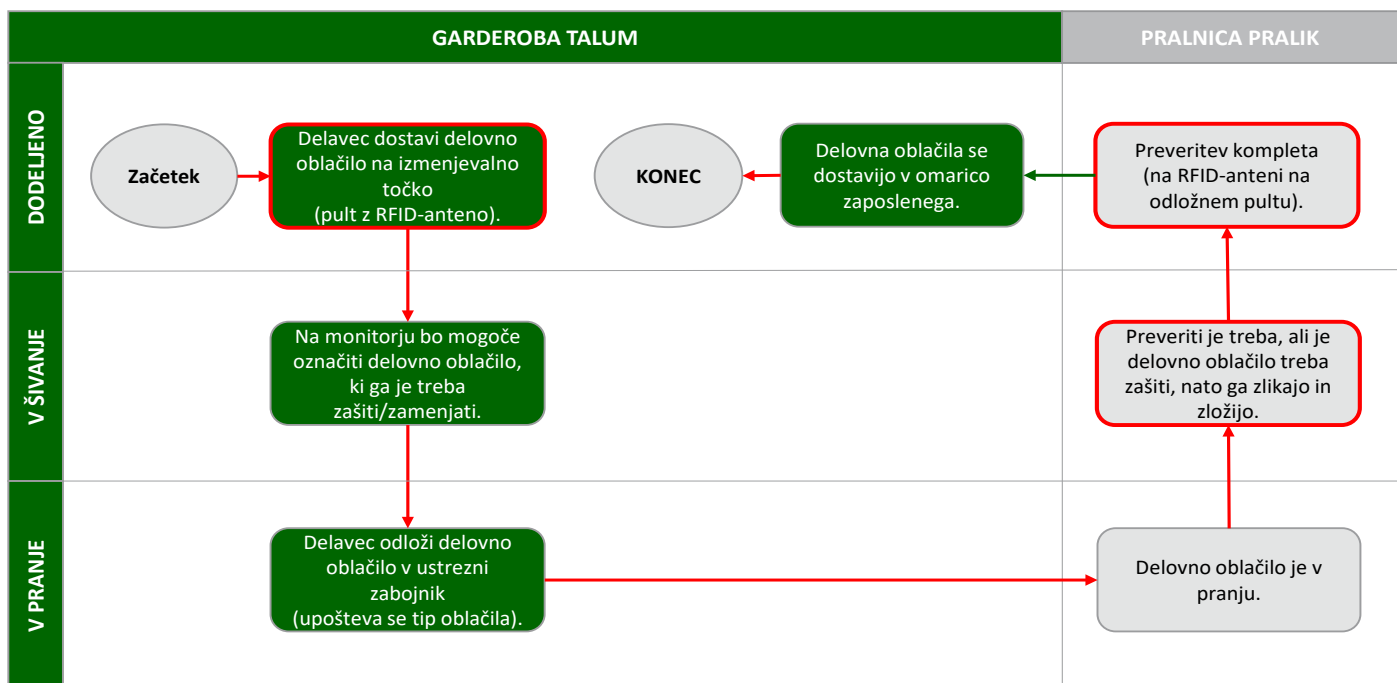
Schema principa delovanja RFID-tehnologije v Talumovem procesu

tehnologijo RFID v oskrbni verigi osebne varovalne opreme

Prenova poslovnega modela oskrbne verige osebne varovalne opreme v skupini Talum bo izvedena po področjih:

- za doseganje učinka racionalnih zalog delovnih oblačil in stroškovne učinkovitosti nabave je poslovna odločitev uprave, da bomo nova delovna oblačila v prihodnje nabavljali v enotnem usklajenem dizajnu za vse proizvodne PE in servisne dejavnosti;
- v kadrovskem procesu bodo dopolnjeni podatki o zaposlenih (velikost oblačil, vrsta in količina zadolžitve ipd.) in poenoteno spremljanje podatkov za vse redno zaposlene, agencijske delavce, študente in tiste, ki opravljajo delovno prakso;
- v nabavnem procesu bodo dopolnjeni podatki o artiklih s področja osebne varovalne opreme in uveljavljeni optimalni sistemi naročanja, upoštevajoč potrebe in zaloge teh artiklov;
- vsa obstoječa delovna oblačila in vsa na novo dobavljena delovna oblačila bodo označena z RFID-značko;
- vsa delovna oblačila bodo personalizirana (povezava matične številke zaposlenega in RFID-značke na oblačilu), tj. prilagojena posameznemu zaposlenemu, od zadolžitve, ciklov pranja in vzdrževanja, do odpisa delovnih oblačil z **RFID-tehnologijo**;
- redefinirani bodo procesi logistike materialnega in informacijskega toka v programskih rešitvah Frontman in v poslovnem informacijskem sistemu v Talumu;
- poenostavljeni bodo postopki v procesih oddaje delovnih oblačil v pranje in sprejema delovnih oblačil iz pranja.

Shema oddaje in sprejema delovnih oblačil v garderobi. Z rdečo obkroženi koraki vključujejo RFID-postaje.

Cilj prenove poslovnega modela v oskrbni verigi osebne varovalne opreme je doseči boljši izkoristek vseh gospodarskih kategorij, ki bodo ciljno usmerjene v učinke optimalne rabe razpoložljivih virov (materialnih in človeških), s tem pa na tem področju soustvarjamo poslovno okolje in organizacijsko kulturo podjetja za dolgoročno stabilno in uspešno (donosno) poslovanje skupine Talum. □

Nov koncept enotne Talumove delovne obleke

Rečemo lahko, da se je v tem primeru ponovno potrdila dobra praksa dobrega sodelovanja zaposlenih in razumevanja skupnega cilja v skupini Talum.

Poskrbi za svojo varnost – uporabljalj zaščitni respirator

ALEŠ MEGLIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Življenje je odvisno od dihanja

Telesne celice potrebujejo kisik, ki je sestavina zraka. Večina sestavin zraka, dušik, kisik, žlahtni plini in ogljikov dioksid, je v zraku v stalnem razmerju. Pri vdihavanju priteka v pljuča svež zrak, pljuča pa iz njega črpajo kisik. Ko izdihnemo, se otresemo drugih plinov iz zraka, ki jih ne potrebujemo, in tistih, ki nastajajo v telesu. Človek lahko približno tri dni živi brez vode, brez zraka pa le tri minute.

Dihalni sistem in dihal

Dihalni sistem in dihalna sestavljajo nos, žrelo, grlo, sapnik, sapnice in zračni mešički v pljučih – ti dovajajo zrak v telo in iz njega črpajo kisik. Telo pri vsakem napornem delu, ko potrebuje veliko moči, jemlje vase velike količine kisika, zato hitreje dihamo. Če to počnemo v onesnaženem zraku, izpostavljammo telo nevarnim snovem.

Vdihavanje škodljivih snovi

Če so v zraku škodljive snovi oziroma je njihova mejna vrednost presežena, govorimo o onesnaženju zraka in moramo delavca primerno zavarovati (če nam prej ne uspe sanirati delovnega mesta s tehničnimi, organizacijskimi in drugimi ukrepi). Škodljive snovi lahko delujejo že v zgornjih dihalnih poteh, v pljučih, lahko reagirajo s krvjo ali pa jih kri prenaša naprej po organizmu v tkivo in organe.

Bolezni respiratornega sistema

Te bolezni so zelo pogoste. Čeprav so znane že iz najstarejših obdobij človeške zgodovine, se z razvojem tehnike in tehnologije ne zmanjšujejo, temveč naraščajo ne glede na sodobne dosežke.

Varovanje dihalnih organov

Za varovanje dihalnih organov določimo način, ki je odvisen od vrste onesnaževalcev v zraku, ter opremo, ki je sestavljena iz dela za:

- prečiščevanje in preskrbovanje zraka in
- pritrditev na obraz ali na dihalne organe.

Del, ki ga pritrdimo na obraz, je lahko:

- cela obrazna maska, ki pokriva dihalne organe, lica in oči, rob tesnenja pa poteka prek čela, lic in pod brado; na notranji strani imamo notranjo masko, ki usmerja zrak tako, da se stekla ne rosijo;
- polovični obrazni del, polmaska, ki pokriva nos in usta, rob tesnenja pa poteka po nosnem gredlju, obrazu in pod brado.

Kako se tega področja lotevamo v Talumu

V skupini Talum uporabljamo za zaščito dihal dva tipa respiratorjev, in sicer:

- respirator Honeywell 6161 ML – FFP1 z ventilom, ki je namenjen za uporabo v aluminijški industriji;
- respirator MSA Affinity 1131 NR D FFP3, ki se uporablja pri rokovanju z vlaknastimi materiali.

Odgovornost za uporabo zaščite dihalnih organov

Nadzor nad uporabo osebne varovalne opreme opravlja neposredno nadrejeni delavec, tj. odgovorni vodja del. Odgovorni vodja del mora stalno nadzorovati delavce med delovnim procesom, ali dosledno in namensko uporabljajo osebno varovalno opremo in ali se ravna po predpisanih varnostnih ukrepih.

Vsak zaposleni sam nosi odgovornost, da poskrbi za varno in zdravo delo in da se zaščiti pred vplivi delovnega okolja z dosledno uporabo predpisane osebne varovalne opreme, kamor spada tudi zaščita sluha, zato: »Poskrbi za svojo varnost in uporabljalj osebno varovalno opremo.«

Tranzicijska presoja novih izdaj standardov

MAG. KARMEN ŠIBILA

Konec januarja 2018 sta bili izvedeni tranzicijski (prehodni) presoji po ISO 9001:2015 in IATF 16949:2016, ki sta ju izvedla neodvisna presojevalca certifikacijske hiše Bureau Veritas. Tranzicijska presoja je recertifikacijska presoja, s katero hkrati potrjuješ skladnost poslovanja z novimi zahtevami standardov. Presojevalca sta seveda ugotovila nekaj manjših neskladnosti in priložnosti za izboljšanje poslovanja, ki jih moramo zaključiti do konca marca 2018, da bomo še naprej ohranili pridobljena certifikata.

Lansko leto smo večino prizadevanj naše službe posvetili vzpostavljanju in ozaveščanju o novih zahtevah standardov. Tokratna presoja je bila precej bolj obsežna, potekala je štiri dni, saj sta presojevalca dodatno ocenjevala skladnosti poslovanja z zahtevami novega standarda. Kot je bilo pričakovati, sta presojevalca zaznala nekaj neskladnosti, za katere po odpravi ne bo potreben ponoven pregled na lokaciji, temveč bo zadostovalo poročilo z vsemi priloženimi dokazili za odpravo. Vsebina neskladnosti se nanaša na vsa področja poslovanja, od prodajanja, nabave, proizvodnje, razvoja in obvladovanja tveganj do vodenja.

Reševanja neskladnosti smo se že lotili in verjamem, da jih bomo, kot vsako leto, uspešno zaključili ter tako podaljšali veljavnost certifikata za sisteme vodenja kakovosti. S tem pa se naša prizadevanja ne bodo končala, temveč se bodo nadaljevala z izzivi po nenehnem spreminjanju oziroma izboljševanju postopkov in procesov poslovanja. □

TALUM INŠTITUT

Uspešno podaljšanje veljavnosti akreditacije

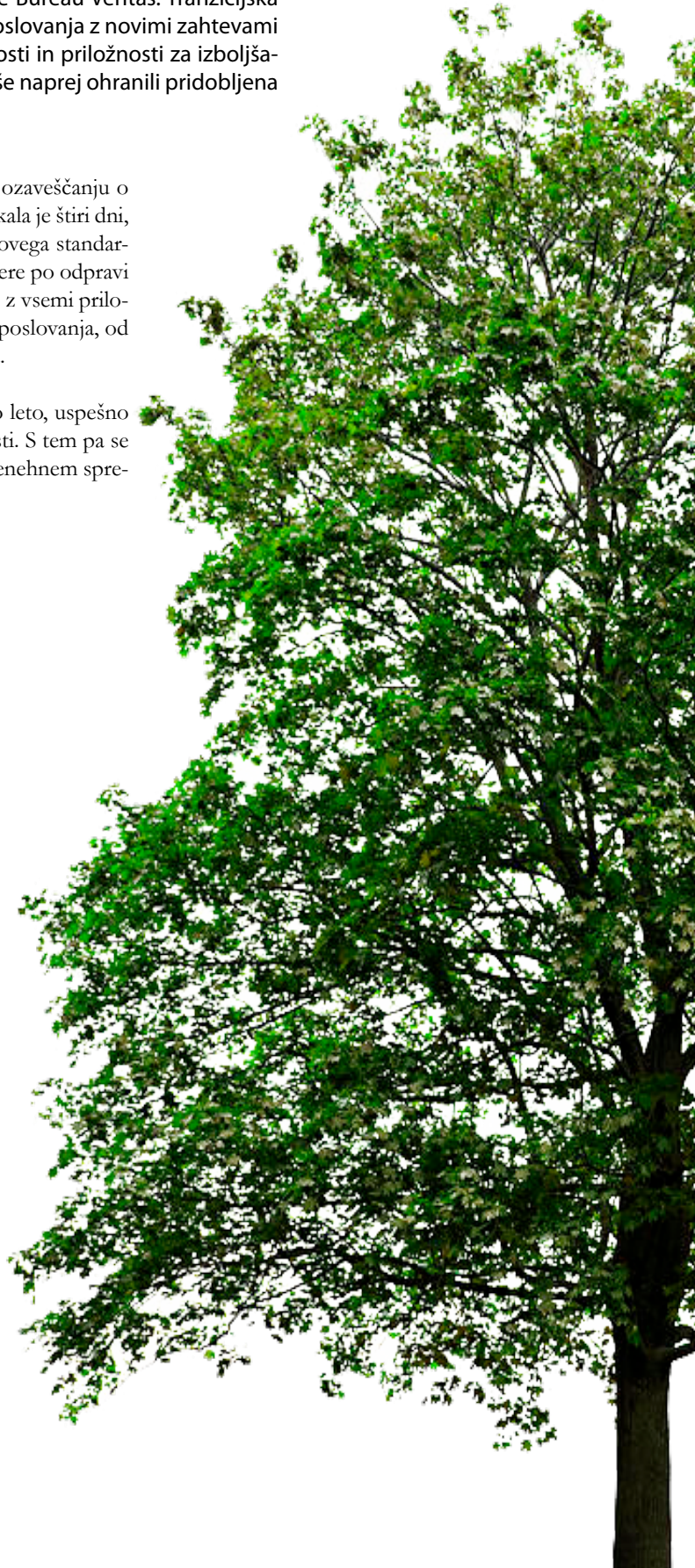
DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: SPLET

V ponedeljek, 5. februarja, smo iz Slovenske akreditacije prejeli novo izdajo akreditacijske listine LP-045 po izvedenem glavnem ocenjevanju septembra 2017 z dvainštiridesetimi (42) postopki.

Glavna ocenjevanja si sledijo vsaka štiri leta, vmesni nadzorni obiski pa na 15 mesecev. Laboratorij družbe Talum Inštitut deluje v skladu s standardom ISO/IEC 17025 za preskusne laboratorije. Uspešno smo razširili obseg akreditacije na dve preskusni metodi na področju odpadnih vod (kemijska in biokemijska potreba po kisiku) in na tri referenčne metode (NO_x, O₂ in CO) na področju emisij v zrak. Z referenčnimi preskusnimi metodami je mogoče nadzirati merilnike za trajno merjenje na izpustih elektrolize C. Sledila bo revizija ustreznih pooblastil pri Agenciji RS za okolje, da se bodo lahko začela vračati vložena investicijska sredstva. Ponovno je bilo pregledano področje spektroskopske analitike aluminija in aluminij-silicijevih zlitin in tako ostajamo edini akreditirani laboratorij v Sloveniji za tovrstne preiskave.

Vsem sodelavcem, ki so vložili svoj trud in znanje za dokazovanje svoje usposobljenosti, iskrena hvala. □

Kadrovanje – od ponudbe za zaposlitev do pogodbe o zaposlitvi

MATEJA HERGULA

FOTO: SPLET

Konec leta 2017 je bilo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije registriranih 88.000 brezposelnih oseb. Iz tega bi lahko sklepali, da podjetja nimajo težav z iskanjem in zagotavljanjem zadostnega števila kadra, vendar je situacija na trgu dela povsem drugačna. Tako v Talumu kot v drugih podjetjih v Sloveniji se namreč soočamo z velikim pomanjkanjem ustrezno usposobljenega in delazmožnega kadra. Glede na statistične podatke se bo delež delovno aktivnega prebivalstva še zmanjšal, saj delež mlajših, ki bi potencialno lahko vstopali na trg dela, ostaja enak, po drugi strani pa se povečuje delež starejših od 65 let. Da se soočamo s pomanjkanjem kadrov, ki so za Talum najbolj aktualni, nam pove tudi razpis za štipendije za deficitarne poklice: mehatronik operater, inštalater strojnih inštalacij, električar, oblikovalec kovin ...

Glede na opisano situacijo se res trudimo in vse napore vlagamo v to, da bi zaposlili kompetentne kandidate na zanje primerna delovna mesta. Ta so v Talumu v primerjavi z delovnimi mesti v drugih podjetjih tudi zelo specifična in zahtevna.

Kaj vse se zgodi, da se zaposli nov sodelavec?

1. Potreba po novem sodelavcu.
2. V Talumu sledi pridobivanje soglasja za povečanje števila zaposlenih, ki ga da Svet delavcev.
3. Objava prostega delovnega mesta.

Vsa prosta delovna mesta moramo obvezno objaviti na Zavodu za zaposlovanje RS. Da bi dosegli čim širši krog publike, jih objavimo tudi na Talumovi spletni strani in na strani na Facebooku ter na zaposlitvenih portalih.

4. Ponudbe, prošnje, prijave, vloge.

Število prejetih prijav je odvisno od »atraktivnosti« delovnega mesta. Za deficitarne poklice, kot je v tem trenutku npr. električar, je interesa zelo malo, za prosto delovno npr. tajnice pa lahko prispe tudi več kot 100 prijav oziroma prošenj.

Poleg prijav na razpisana prosta delovna mesta dobimo tudi veliko splošnih ponudb za zaposlitev preko zaposlitvenega obrazca na spletni strani.

Na podlagi prispelih prijav in ponudb izberemo kandidate in jih povabimo na informativne razgovore.

ZAPOSLOTVENI OBRAZEC

The image shows a web-based job application form titled 'ZAPOSLOTVENI OBRAZEC'. It contains several input fields for personal information, including name, address, phone number, and email. There are also fields for the applicant's current employer and position. A green 'Pošli' button is visible at the bottom right of the form.

5. Izbira kandidata.

Postopki se nekoliko razlikujejo glede na delovno mesto, za katero iščemo nove sodelavce. V primeru zahtevnih strokovnih delovnih mest postopek traja dlje in je sestavljen iz več korakov, za enostavnejša delovna mesta v proizvodnji pa je postopek nekoliko krajši. Na prvem pogovoru vedno predstavimo podjetje, kaj nudimo sodelavcem, kakšna so naša pričakovanja in pogoji za zaposlitev. Na prvem pogovoru je ključna individualna predstavitev kandidata. Pri pogovorih sodelujejo sodelavci Kadrovske službe in sodelavci iz delovnega okolja, v katerem je potreba po novem delavcu. Drugi koraki v postopku izbire lahko zajemajo opravljanje določenih nalog, igranje vlog ipd.

6. Vedno je eden od naslednjih korakov ogled delovnega mesta in psihološki pregled.
7. Izbira kandidata, pri kateri prav tako sodelujejo v prejšnje postopke vključeni udeleženci.
8. Zdravniški pregled.
9. Dogovor o nastopu dela in predlog pogodbe o zaposlitvi.
10. Nastop dela – sklenitev pogodbe o zaposlitvi.

Ob sklenitvi pogodbe sta pomemben del pridobitev in točen vnos vseh podatkov, ki so potrebni za kasnejše uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnega razmerja v informacijski sistem. Prvi dan je za vsakega novega sodelavca pripravljena kartica za evidentiranje delovnega časa, naročanje malice itd. Za delovna mesta, vezana na proizvodnjo, je delavcu dodeljena tudi omarica za osebno varovalno opremo. Po podpisu vseh potrebnih dokumentov in soglasji vsi sodelavci opravijo usposabljanje iz požarne varnosti in varstva pri delu. Najkasneje na dan zaposlitve mora Kadrovska služba poskrbeti tudi za vse prijave v zavarovanja, ki so ključna za obstoj delovnega razmerja.

Kot je razvidno, je na poti od ponudbe za zaposlitev do takrat, ko nekdo sklene pogodbo o zaposlitvi in postane naš sodelavec, kar nekaj korakov, ki morajo biti vsi pravočasno in pravilno izvedeni. V te korake zaposlitvenega postopka je vključenih več sodelavcev iz Kadrovske službe ter tistih, ki sodelujejo pri izbiri iz delovnega okolja, v katerem je potreba po novem delavcu.

Čeprav v postopek zaposlitve vložimo veliko časa, denarja in energije, ni nobenega zagotovila, da kandidat na dan nastopa dela dejansko tudi pride. Časi se vedno bolj spreminjajo v smeri tega, da je delavec tisti, ki izbere delodajalca, in ne obratno, kot je mogoče veljalo včasih. Ponudba prostih delovnih mest je velika, predvsem za deficitarne poklice, kandidat pa na koncu izbere tistega delodajalca, ki ga s »celotno ponudbo« najbolj pritegne in prepriča. Zato je zelo pomembno, da se vsi skupaj trudimo za delovno okolje z dobrimi medsebojnimi odnosi, odprtostjo, razumevanjem, spoštovanjem in pripravljenostjo za deljenje znanja in izkušenj ter s tem ustvarjamo pogoje, ki novozaposlenim omogočajo možnosti in priložnosti za njihov strokovni in osebni razvoj. Vse to jih lahko prepriča, da postanejo in ostanejo talumovci. □

Pred nami je še veliko izzivov

Franc Vajda, Informatika

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: STANKO KOZEL

V Talumu sem se zaposlil februarja 1994 v takratni DE Vzdrževanje. Po dobrih štirih letih dela v strojni delavnici sem prišel v službo za informatiko, kjer sem začel delati pri informacijski podpori poslovnega procesa vzdrževanja s takrat na novo uvedenim informacijskim sistemom BaanIV. V vseh teh letih smo se s sodelavci ukvarjali še s kar nekaj drugimi področji: izdelavo STP-jev za Rondelice in Livarno, uvedbo modula za projektno vodenje za podporo projektu MPPAL2, uvajanje tehnologije OLAP za poslovno poročanje, izdelavo novih STP-jev za Ulitke, Rondelice in Livarno ter uvedbo novega informacijskega sistema ERP LN, če naštejemo samo večje projekte.

Moje delo trenutno zajema informacijsko podporo poslovnim procesom vzdrževanja, vodenja projektov in povezovanja različnih informacijskih rešitev v integrirano celoto ter načrtovanje in izvedbo sistema poslovnega poročanja, od priprave podatkovnega skladišča in analitičnih modelov do poročil in nadzornih plošč za končne uporabnike. Seveda vse to poteka v sodelovanju s sodelavci v Informatiki in tudi s ključnimi uporabniki v posameznih poslovnih okoljih, s katerimi sodelujem. Celovite in uporabne informacijske rešitve danes namreč ni mogoče kupiti in namestiti na strežnik ali v računalniški oblak, temveč je po izbiri orodij treba vložiti še ogromno dela informatikov in poslovnih uporabnikov, da iz teh orodij nastane celovit in uporaben informacijski sistem. Čas, v katerem živimo, pa s čedalje hitrejšim razvojem tehnologij in zaostrenimi pogoji poslovanja narekuje nenehne spremembe, zato veliko časa posvečamo vpeljavi novih tehnologij na področja, na katerih nam te tehnologije omogočajo skrajšati čas vnosa potrebnih podatkov ali celo popolno avtomatizacijo zajema. Tako se povsod, kjer je le mogoče, povezujemo s sistemi SCADA, uvajamo sledenje proizvodov z uporabo črtnih kod v celotnem proizvodnem in skladiščnem procesu ter avtomatsko zajemamo meritve iz merilnih instrumentov. Zaradi vseh teh uporabljenih tehnologij se je kompleksnost našega dela v zadnjih letih eksponentno povečala, kar zahteva dobro sodelovanje celotne ekipe. Imam srečo, da se v Informatiki med sabo zelo dobro razumemo in si z veseljem pomagamo, ko naletimo na težave.

Zadnje čase se tudi v časopisu Aluminij veliko piše o digitalizaciji in industriji 4.0 kot o novih, prihajajočih tehnologijah. S tem se nikakor ne morem strinjati. Na pot digitalizacije proizvodnih procesov smo v Talumu stopili pred že kar nekaj leti in to konstantno počnemo pri vsaki novi informacijski rešitvi, ki jo uvajamo. Je pa danes z uporabo modernih tehnologij (IoT – internet stvari, pametni stroji, računalniški oblak, mobilne tehnologije) mogoče takšne rešitve implementirati hitreje in z bistveno manj vložene truda.

Pred nami je še veliko dela, še posebej pri optimizaciji in digitalizaciji celovitih poslovnih procesov v vseh poslovnih funkcijah v podjetju. Izzivov v prihodnosti nam torej ne bo zmanjkalo, vendar sem prepričan, da jih bomo s sodelovanjem med zaposlenimi v Informatiki in poslovnimi uporabniki uspešno reševali. ■

Franc Vajda

INTERVJU

Mentor z veliko začetnico

Pogovor z Robertom Štrafelo,
vodjem elektro vzdrževanja v PE Aluminij

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

V tokratni številki časopisa smo v ospredje postavili mlade in njihovo odločitev o pravi izbiri poklica. Mesec januar je bil tako v znamenju praktičnega prikaza poklicev. Medgeneracijski prenos znanja pa v Talumu ni samo stvar občasnih dogodkov, temveč gre za kontinuiran proces, v katerem naši sodelavci prenašajo svoja znanja in izkušnje na praktikante, pripravnike in druge sodelavce, ki prihajajo v tovarno, da bi v praksi spoznavali delovne procese. Nekateri sodelavci so bolj vpeti v mentorstvo, drugi manj, nekateri pa so se na tem področju še posebej izkazali. Mednje spadata tudi Robert Štrafela in njegova ekipa, ki se ukvarja z elektro vzdrževanjem na področju elektroliz in anod. V pogovoru nam je Robert opisal svoje začetke in nam zaupal svoj pogled na medgeneracijski prenos znanja. Poudaril je tudi, da v tej zgodbi ni sam, temveč gre zahvala celotni ekipi, ki je nesebično pripravljena predajati svoja znanja na mlajše in manj izkušene sodelavce.

Lahko z nami delite utrinke vašega odraščanja?

Izhajam iz vasi Bukovci, ki spada v občino Markovci, zdaj pa živim v Spuhlji, kjer smo si z družino ustvarili dom. Obiskoval sem osnovno šolo v Markovcih, kasneje pa nadaljeval šolanje na Srednji elektro šoli Ptuj. Po končani srednji šoli sem se odločil za študij elektrotehnike in elektronike.

Kot otroka vas je prevzela elektrika in vse, kar je z njo povezano. Kako se je vzbudila želja, da bi nekoč delali prav na tem področju?

Že v osnovni šoli sem bil navdušen nad fiziko. Ugotovil sem, da me to področje zanima in mi leži. V času, ko sem se odločal o nadaljnjem šolanju, sem seveda tudi sam tehtal med različnimi možnostmi in se naposled odločil za elektrotehniko. Kasneje sem se usmeril na področje industrijske elektronike, iz katere sem potem tudi dokončal študij.

Ste družbo Talum poznali že od prej?

Ja, sem. Starejši brat, ki je po poklicu električar, je že dalj časa zaposlen v Talumu in tako sem iz prve roke izvedel vse o »fabriki« in o delu v njej. Danes z bratom delava na istem področju.

Ste bili Talumov praktikant?

Seveda, tudi sam sem bil praktikant. Praktično delo sem opravljal pri Antonu Verdeniku, takratnem vodji skupine za vzdrževanje avtomatskih naprav.

Kako bi opisali svojega takratnega mentorja in prenos znanja?

Anton Verdenik ima veliko strokovnega znanja in ga je bil tudi vedno pripravljen prenašati na mlade. Je pa od vsakega posameznika odvisno, koliko je dojemljiv in koliko tega znanja je pripravljen ponotranjiti.

Kdaj ste se zaposlili v Talumu?

V tovarni sem se zaposlil 17. aprila 2002.

V katerem delovnem okolju ste pridobivali znanja kot pripravnik?

Začetna znanja sem pridobival v ekipi za vzdrževanje avtomatskih naprav in pri vzdrževanju anod.

Kako pa se je potem nadaljevala vaša poslovna pot?

Po opravljenem pripravništvu sem se zaposlil na področju vzdrževanja anod. Moje delovno mesto je imelo naziv vzdrževanje procesnih regulacijskih naprav. Na tem delovnem mestu sem bil kar nekaj let, potem pa sem prevzel vodenje skupine za elektro vzdrževanje. Kasneje se je v Talumu zgodila reorganizacija, ki je prinesla veliko organizacijskih sprememb. Danes sem zaposlen na področju elektro vzdrževanja elektroliz in anod.

To je zelo obsežno področje.

Ja, zelo obsežno je in praktično sem brez podpore tehnologa, tako da je treba obvladovati vse procese dela. Je kar zahtevno in zanimivo.

Ste po naravi operativec ali birokrat?

Po naravi sem operativec in najbolje se počutim takrat, ko sem na terenu in se ukvarjam s praktičnimi stvarmi. Delo, ki ga trenutno opravljam, pa seveda od mene zahteva tudi kar nekaj papirologije. Sodelavci so me včasih »spodili« iz delavnice, ker sem se ukvarjal z njihovim delom. V šali so rekli, da jim odžiram delo (smeh). Tako pač je, če imaš rad tehniko. Seveda se danes kot vodja ekipe ukvarjam z bolj zahtevnimi nalogami. Ukvarjam se tudi z različnimi posodobitvami in nadgradnjami – od problema do izvedbe, s tehnologijo in sodelujem v raznih projektnih skupinah. Delo zahteva tudi pripravo, organizacijo, iskanje rešitev, inovativnost ...

Ste človek rutine ali sprememb?

Rad imam izzive, ki prinašajo spremembe.

»Ko združiš izkušnje in občutek, potem okvare in napake hitreje rešiš, saj ne greš več po daljši poti do cilja.«

Na katere projekte ste vaša ekipa in vi kot vodja najbolj ponosni?

V zadnjih desetih letih nam je uspelo posodobiti celoten procesni del proizvodnje anod. To je bil velik zalogaj. Projekt smo realizirali s skupino za vzdrževanje avtomatskih naprav. Bil sem tudi vodja projekta obnove indukcijske peči, ki smo ga zelo uspešno realizirali. Ta projekt je bil nekaj posebnega.

Kakšen tip človeka zahteva delo, ki ga opravljate?

Predvsem je potreben čas, da dobiš občutek. Ko združiš izkušnje in občutek, potem okvare in napake hitreje rešiš, saj ne greš več po daljši poti do cilja.

Kako bi opisali svoje značajske poteze?

Predan, vztrajen, natančen, zanesljiv in človeški. Slednje je zelo pomembno. Človeka, ki gleda samo na svoje koristi, ta lastnost prej ko slej spodnese. Kot vodja se soočam z različnimi značajskimi potezami ljudi. Pri odnosih z ljudmi ni bližnjic. Konflikti so neizbežni, ker gre za prilagajanja. Treba jih je reševati sproti in konstruktivno, v korist vseh vpletenih.

» Znanje in izkušnje je treba prenesti na mlade.«

Mladim ste odličan mentor. Kaj vas uvršča v to kategorijo?

Fantje, ki k nam prihajajo na izobraževanje, ne razpolagajo s toliko praktičnimi znanji, kot so jih imele predhodne generacije. Za nastalo situacijo niso krivi sami, temveč izobraževalni sistem, ki jim teh znanj preprosto ne da. To me žalosti in jezi. Ko mlad človek pride v »fabriko«, z njim najprej spregovorim o osnovnih stvareh, ki so pri delu v kolektivu pomembne: spoštovanje do sodelavcev in do dela ter spoštovanje dogovorov. Šele nato se lotimo prenosa tehničnih znanj. Prenos znanja ni samo v moji domeni. Izpostaviti moram prispevek moje celotne ekipe. Fantje se res trudijo in si prizadevajo, da bi na mlade prenesli čim več znanja. Z njimi se vsak dan pogovarjamo in ukvarjamo, dobijo pa tudi konkretne zadolžitve. Kajti znanje in izkušnje je treba prenesti na mlade, drugače bo šlo to znanje v nič.

Ko je praktičnega usposabljanja konec, si s praktikantom dava roko in to pomeni tudi konec praktičnega usposabljanja. Vse, kar je treba urediti za uspešno opravljeno praktično usposabljanje, lahko in mora postoriti v času prakse. Če zadev ne uredi tako, kot je treba, je to njegov problem in problem njegove slabe organizacije. Tega ne sme biti in to jim povem že na začetku.

Na kaj se nanašajo konkretne zadolžitve?

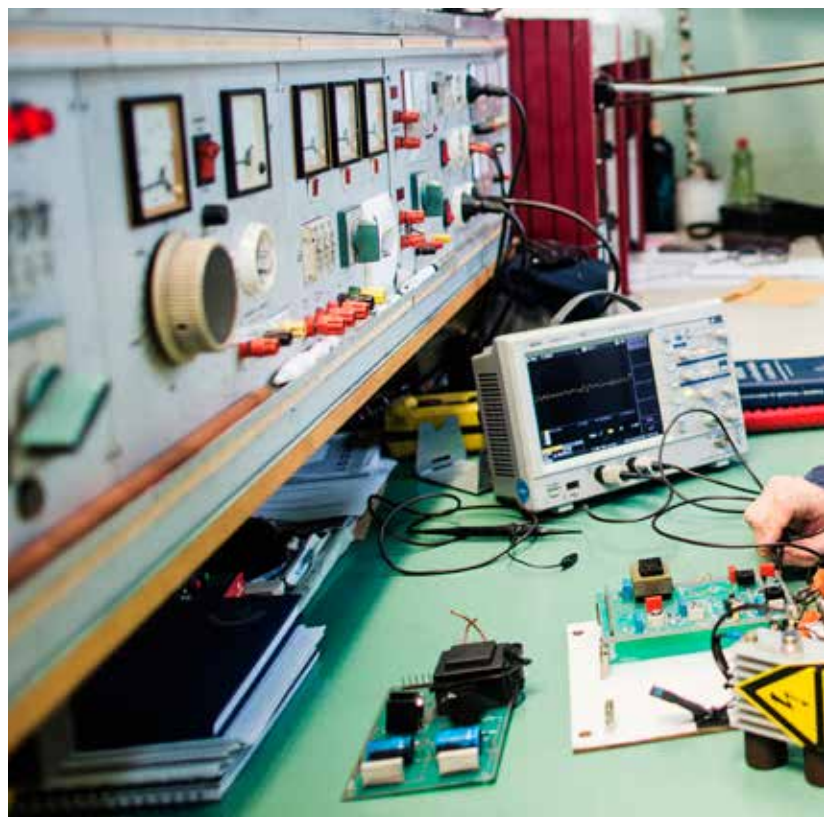
Srednješolci gredo v delavnico in na teren, kjer si od sodelavcev pridobijo praktična znanja, študentom pa v času prakse dam konkretno nalogo, ki jo morajo rešiti. Seznanim jih s tehničnim problemom in jim pomagam ter usmerjam pri iskanju rešitve. Ne želim si namreč, da je njihovo zaključno poročilo oziroma naloga sestavljena iz dejstev, ki bi jih enostavno prepisali iz knjig in druge literature. Njihova naloga mora biti sestavljena iz konkretnega primera in praktičnih rešitev, kajti le tako bodo od prakse nekaj odnesli in nalogo brez zadržkov predstavili svojim predavateljem v izobraževalnih ustanovah.

Mladi so osebnostno verjetno zelo različni. Kako obvladujete raznolikost?

Mladi so različni in včasih bi pri kom najraje dvignil roke, a vztrajam. Včasih je treba stvari povedati tudi »bolj na ostro« in postaviti meje, kar se je izkazalo za dobro, saj se mladi le tako naučijo pravil in reda pri delu. Res pa je, da vsaka osebnost potrebuje svoj pristop. Opažam, da so mlajše generacije manj prilagodljive, zato smo mi tisti, ki se jim moramo prilagoditi s svojim pristopom pri podajanju znanj, da bo zanje zanimivo, drugače ni učinka.

Kaj vas pri prenosu znanj na mlade motivira?

Motivira me energija, ko jo ti mladi ljudje izžarevajo, ter dejstvo, da se tudi sam od njih marsikaj naučim. Pri tem gre namreč za obojestranski prenos. Verjamem, da znanje, ki ga dajem, ne gre v nič in da se vse nekoč povrne. Prav tako čutim dolžnost, da opraviš to delo, saj sem bil tudi sam deležen kakovostnega praktičnega izobraževanja. Upam, da bodo tudi ti mladi nekoč mentorji in bodo delo opravili prav tako vestno in kakovostno.

Kaj pa mladi in sodobna tehnologija? Je zaznati razliko?

Ja. Mladi ves čas brskajo po svojih mobilnih telefonih, kar me v osnovi sploh ne moti. So generacija, ki je odraščala s sodobnimi tehnologijami, in tega jim ne moremo odvzeti s silo, lahko pa to tehnologijo in znanja izrabimo v svoj prid. Mladim torej dovolim brskati po telefonu in njihove naloge celo povežem s to tehnologijo, tako da na internetu iščejo podatke, informacije in s tem rešujejo tehnične probleme. Telefon mora biti orodje, ki jim olajša delo, saj je ta »škafica« vedno z njimi in ji zaupajo.

Za mlade imate narejen nekakšen učni poligon. Nam opišete, za kaj gre pri tem?

Ko se mlad človek vpiše v program za električarja, navadno okolica pričakuje, da bo s tem pridobil znanje o praktičnih zadevah, povezanih z električnimi inštalacijami. Žal pa vedno ni tako. Če mlademu človeku kdo praktično ne pokaže teh zadev, jih seveda ne more poznati. S tega vidika smo naredili poligon za učenje. Poligon je sestavljen iz osnovnih instalacij, ki jih je treba pravilno povezati, da bo elektrika stekla (sestavljeno je iz različnih kombinacij povezav, stikal itd.). Na tem mestu moram znova posebej izpostaviti in pohvaliti svojo ekipo, ki se nesebično trudi prenesti znanja na mlade. Vsi skupaj delamo na tem, da jim prenesemo čim več znanja. Mladim tudi povemo, da ko so prišli na prakso, so prišli tudi na prvi razgovor za zaposlitev – in to je tudi res. Če v nekom začutimo zagnanost in potencial, potem ima tudi možnost, da kdaj postane naš sodelavec.

Kaj vam v življenju največ pomeni?

Družina in dobri odnosi z ljudmi.

Kako pa se sproščate po napornem dnevu?

Nekoč sem se zelo aktivno ukvarjal s športom, kasneje pa je prišla poškodba, pa potem zaposlitev in družina, tako da sem šport nekoliko zanemaril. To se mi je takoj maščevalo. Kmalu sem spoznal, da bom moral narediti nekaj zase, in tako sem se začel znova ukvarjati s športom. Za telesno kondicijo skrbim z individualno vadbo, aerobno vadbo ipd. S tekom se ne ukvarjam zaradi poškodbe kolena. Sem pa poleti avto zamenjal za kolo in se vsak dan z njim vozil v službo. To priporočam tudi drugim.

Ker smo ravno v pustnem času, vas bi povprašala še o vaših aktivnostih in vpetosti v pripravo karnevalskega programa na Ptuj.

Kar se tiče ptujskega kurentovanja, sem vsa ta leta aktivno sodeloval v izvedbenem delu prireditev (povorka, nastopi skupin in podobno) kot vodja spremljevalne ekipe. Zadeva je kar zahtevna, saj gre za prireditev, ki je zelo obsežna. Tega že nekaj let ne počnem več, saj sem se odločil, da je deset let dovolj dolgo obdobje in da je čas, da se umaknem in dam priložnost še drugim. Za pusta se našim in nimam zadržkov, da te »tradicije«, ki mi je bila predana, ne bi negoval naprej. Odraščal sem namreč v okolju, v katerem je pustovanje del tradicije in del življenja. Tudi svoje otroke vzgajam v tem duhu. □

» Čutim dolžnost, da opravim to delo, saj sem bil tudi sam deležen kakovostnega praktičnega izobraževanja. Upam, da bodo tudi ti mladi nekoč mentorji in bodo delo opravili prav tako vestno in kakovostno.«

Po poklicu bom ...?!

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ
TOMAŽ KVAS

Hvala vsem sodelavcem, ki ste kakor koli prispevali h kakovostni izvedbi tega dneva. Upamo, da smo mladim na ta način olajšali izbiro in da bomo v prihodnosti tudi pri nas lahko zaposlili koga izmed njih.

Po končanem osnovnošolskem izobraževanju so mladi postavljeni pred svojo prvo življenjsko odločitev – odločiti se morajo, na kateri srednješolski izobraževalni program se bodo vpisali, in razmisliti o tem, kakšne možnosti za zaposlitev oziroma za razvoj svoje poklicne kariere bodo imeli, ko bodo šolanje uspešno zaključili. Za mladega človeka je to zahtevna odločitev, saj si ne zna predstavljati, kakšni so v resnici posamezni poklici.

Izbira poklica

Da bi mladim čim bolj olajšali to odločitev in si tudi sami dolgoročno zagotovili zaposlene, ki bi bili zavzeti in bi z veseljem opravljali svoj poklic, jim poklice, s katerimi se je mogoče zaposliti v naši tovarni, poskušamo predstaviti že v času šolanja.

Sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami

Veseli nas, da so tudi izobraževalne ustanove prepoznale dodano vrednost v povezovalni vlogi med dijakom, izobraževalno ustanovo in industrijo. Gre namreč za sinergijo, saj je možnost za zaposlitev za mladega človeka logično nadaljevanje izobraževalnega procesa.

Več kot 90 obiskovalcev

V sodelovanju s Strojno šolo Ptuj ter Srednjo elektro in računalniško šolo Ptuj smo v soboto, 27. januarja 2018, organizirali 7. Praktični prikaz poklicev, ki se ga je udeležilo več kot 90 devetošolcev in njihovih staršev.

Predstavitveni del

V jedilnici sta jih uvodoma nagovorila Marko Drobnič, predsednik uprave Taluma, in Darja Vodušek Vtič, vodja Kadrovske službe. Informacije sta jim podala tudi predstavnika sodelujočih šol.

Spoznavanje poklicev v delovnem okolju

Po predstavitvenem delu smo obiskovalce razdelili v več skupin ter se odpravili na ogled proizvodnje. Ogledali smo si PE Ulitki in družbo Talum Servis in inženiring, povsod pa so obiskovalce sprejeli naši strokovni sodelavci in dijaki – predstavniki obeh šol, ki se izobražujejo na programih, ki smo jih želeli približati učencem.

Predstavitve delovnih okolij in poklicev, ki so in bodo tudi v prihodnje v Talumu med najbolj zaposljivimi, je potekala tudi na konkreten oziroma praktičen način, saj so se učenci lahko preizkusili v nekaterih delovnih nalogah.

Mladi so torej preko različnih delovnih nalog in v predstavitev naših strokovnih sodelavcev in predstavnikov šol spoznali naslednje poklice:

- strojni tehnik,
- električar energetik,
- varilec,
- oblikovalec kovin – orodjar,
- mehatronik operater.

Talum Servis in inženiring

V družbi Talum Servis in inženiring so si učenci ogledali orodje za visokotlačno litje, orodje za izsekovanje rondelic in obdelovalni stroj in še kaj. S seboj domov so odnesli rondelico z napisom »7. Praktični prikaz poklicev«. Seznanili so se z nalogami električarja, si ogledali električno omaro, se poučili o delovanju elektromotorja in o varčnosti različnih vrst svetil. Spoznali so tudi poklic varilca, postopke varjenja MIG, MAG in TIG ter se preizkusili v varjenju. Sodelavci so zanje pripravili izdelek, ki so ga lahko odnesli domov. Pri spoznavanju poklica mehatronik so si ogledali postopek testiranja prebijalno-dozirne enote in dokumentacijo (računalniški prikaz) stroja za ravnanje vilic KTM ter se preizkusili v vodenju kroglice po vodilu s pomočjo pnevmatskega cilindra. Za spomin so domov odnesli obesek iz priključka in cevke.

PE Ulitki

V PE Ulitki so se učenci preizkusili v vstavljanju kosov v CNC-stroj in jemanju iz njega. Na sfinaliziranih kosih so lahko z orodjem očistili morebitne srhe, nastale po finalizaciji na CNC-stroju. Skupaj z mentorjem so pregledali kakovost dela in na ulitku, ki so ga izdelali sami, naredili svojo inicialko. Obdelan kos so lahko odnesli domov.

Predstavitve poklicev je trajala od 9.00 do 12.30, nato pa smo obiskovalce povabili v jedilnico, kjer jih je čakala malica.

Izjave obiskovalcev

Janko Petrovič, oče

Sin je za praktični prikaz poklicev v Talumu izvedel v šoli, z letaka. V Talumu sem že bil na praktičnem prikazu poklicev.

Rene Kokot, učenec

Obiskujem deveti razred OŠ Ljudski vrt. Na praktičnem prikazu poklicev v Talumu sva bila z očetom že lansko leto. Pri ogledu me je najbolj pritegnilo elektro področje, zato se bom vpisal v program za elektrotehniko. V prihodnosti bi si želel pridobiti kadrovsko štipendijo in se po šolanju zaposliti v Talumu.

Andreja Grajf, mama

V Talumu sem prvič. O dogodku nas je obvestila šola, ki jo obiskuje sin. Ogled se mi je zdel zanimiv.

Danijel Grajf, učenec

Hodim na OŠ Hajdina in zanima me tehnično področje. Po zaključku osnovne šole se bom vpisal na Strojno šolo Ptuj. Zelo zanimiv je poklic avtoserviser. Od poklicev, ki so jih danes predstavili v Talumu, sta bila zame najbolj zanimiva poklica električar in orodjar. Preizkusil sem se tudi v varjenju. Bilo je super.

Ida Cverlin, mama

V Talumu sem prvič. Za praktični prikaz poklicev sem izvedela z letaka, ki ga je sin dobil v šoli. Ogled se mi je zdel super.

Tomaž Korez, učenec

Obiskujem deveti razred OŠ Žetale. Danes sem se na praktičnem prikazu preizkusil v vodenju kroglice po vodilu s pomočjo pnevmatskega cilindra. Na katero šolo se bom vpisal, pa se še odločam. ▣

Bonton v poslovnem svetu

MARJETKA OREL

FOTO: SPLET

POVZETO PO: POČKAR, MIRJAM. 2008. POSLOVNO KOMUNICIRANJE. LJUBLJANA: ZAVOD IRC.

Poslovni bonton se nanaša na pravila lepega in olikanega vedenja v poslovnem svetu. Poleg konkretnih pravil pozdravljanja, rokovanja, nagovarjanja, obdarovanja in oblačenja vključuje tudi pravila spoštljivega in vljudnega odnosa med sodelavci, odnosa, ki kroji prijetno delovno okolje za vse udeležene. Ob tem moramo razumeti, da ima vsak od nas svojo osebnost, zato za ceno pretiranega prilagajanja pravilom ne ravnajmo v nasprotju s svojimi temeljnimi načeli. Pri sebi pa bi se vedno morali vprašati, ali naše vedenje komu škoduje, ali mu vzbuja občutek krivde in ali je nepošteno.

V nadaljevanju povzemamo konkretna pravila poslovnega bontona, ki se nanašajo na mnoge vidike verbalne in neverbalne komunikacije. Nekatera pravila se nam na prvi pogled lahko zdijo splošno znana, vendar bi bili presenečeni, kolikokrat naredimo napako, ne da bi jo opazili.

Pozdravljanje

Dejanja pozdravljanja ne prinašajo nobene nove informacije, namenjena so izključno vzpostavljanju oziroma ohranjanju in kreptivi odnosa. Pri pozdravljanju med drugim upoštevamo pravila: moški prvi pozdravi žensko; mlajša oseba prva pozdravi starejšo (ne glede na spol); podrejena oseba prva pozdravi nadrejeno (ne glede na spol in starost); zaposleni prvi pozdravijo stranke; oseba, ki vstopi v prostor, pozdravi prva.

Rokovanje

Roko po pravilih poslovnega bontona ponudi najprej tisti, ki je na hierarhični lestvici na višjem položaju, ženska jo ponudi moškemu in starejši mlajšemu. Ponujeno roko stisnemo zmerno, vendar dovolj trdno. Stisk naj traja nekaj sekund, človeka pri tem gledamo v oči. Močno stiskanje rok ni vljudno, rokovanje z ohlapno roko je zoprno. Ponujeno roko vedno sprejmemo, tudi če so bila kršena pravila primerne rokovanja.

Govorno komuniciranje

V poslovnem razgovoru, na primer na sestanku, sogovorniku ne segamo v besedo in ga ne prekinjamo. Svoje argumente navajamo jedrnat in razumljivo, nato besedo predamo sogovorniku, da pove svoje stališče, in ga pri tem pozorno poslušamo. Če se z njegovimi argumenti ne strinjamo, se ne odzovemo nestrpno, ampak pokažemo razumevanje za

njegovo razmišljanje in mu razložimo, kako sami »vidimo« stvari. Ne rinemo v ospredje in ne govorimo o stvareh, na katere se ne spoznamo najbolje.

Točnost

Poslovni bonton ne opravičuje zamude na sestanek, poslovni razgovor, v službo ipd. Če se nam to vendarle zgodi, si pomagamo s prenosnim telefonom ter s kratkim in jedrnatim sporočilom, v katerem pojasnimo svojo zamudo. V prostor, v katerem poslovno srečanje že poteka,

vstopimo čim bolj neopazno, sedemo na prvo razpoložljivo mesto in se vključimo v dogajanje. Točnost vključuje tudi zahtevo, da srečanje zaključimo ob dogovorjeni uri. Prav tako ni primerno, da na srečanje pridemo prej, kot je bilo dogovorjeno.

Poslovno obdarovanje

Pri izbiri darila moramo ravnati z veliko mero občutka in previdnosti ter upoštevati vrednote in navade okolja obdarovanega, njegov status, vrednost in drugo. Vrednosti, do katere lahko član javne ustanove sprejme darilo, so uzakonjene. Družba Talum, d. d., Kidričevo omejitve sprejemanja daril opredeljuje v Pravilniku korporativne integritete, v katerem je zapisano, da zaposleni lahko sprejme priložnostna darila, ki ne presegajo vrednosti 40 evrov in katerih skupna vrednost v koledarskem

letu ne presega 100 evrov, če jih prejme od iste osebe. Sprejeta darila ne smejo vplivati na objektivnost ali nepristranskost opravljanja nalog v okviru zaposlitve.

Oblačenje, zunanji videz in urejenost

Urejenost vključuje telesno negovanost in primerno obleko glede na posamezno poslovno situacijo. Po bontonu naj ne bi uporabljali močnih, vpadljivih in »kričečih« barv, temveč umirjene tone. Moškim je na primer dovoljeno suknjič sleči le, ko je sam, brada naj bi bila skrbno urejena, bele nogavice pa prepovedane. Ženske bi se morale izogibati kratkim krilom, globokim izrezom in obvezno nositi nogavice. Rahla odstopanja od zapovedi poslovnega bontona se sicer v sodobnejših oblikah poslovnih okolij že kažejo. Ne glede na to pa je za našo podobo dobro, da se seznanimo z osnovnimi pravili oblačenja.

Za mizo

Temeljno načelo pri priboru je, da vedno začnemo z zunanjim kosom in

ob vsaki naslednji jedi uporabimo pribor, ki leži ob njem. Kose pribora, ki so postavljeni nad krožnikom, uporabljamo za sladice. Oblizovanje pribora, srkanje in cmokanje, govorjenje s polnimi usti, naslanjanje kormolcev na mizo, pretirano mahanje ali kriljenje z rokami in podobno so dejanja, ki se jim moramo izogibati. Ko končamo z obrokom, odložimo pribor vzporedno, kot da bi bila ura dvajset minut čez peto popoldne. Prvi začne jesti gostitelj, z izjemo kosil ali večerij z večjim številom udeležencev.

Naše obnašanje veliko pove o naši profesionalnosti, zato je poznavanje pravil poslovnega bontona priporočljivo. Pomaga nam pri vzpostavljanju stikov z drugimi, pripomore k temu, da se bolje znajdemo v različnih situacijah, prispeva k razumevanju, strpnosti in obzirnosti do drugih. Napaka se zgodi tudi osebam z najbolj dovršeno družbeno oliko, pomembno pa je, da naše vedenje ne škoduje drugim, ne ruši njihovega dostojanstva in da velja za pošteno. ▣

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Ne zamudite

Marec 2018

- 8. marec Izlet ob dnevu žena
- 9. in 10. marec 6. mednarodna znanstvena konferenca »Za človeka gre: izzivi za znanost in izobraževanje«
- 14. marec Obisk dijakov Srednje trgovske šole
- 22. marec Poslovno srečanje z avstrijskimi podjetji iz avtomobilske industrije
- 25. marec Gledališka predstava ob materinskem dnevu (dvorana restavracije Pan)
- 27. marec Obisk dijakov Elektrotehniško-računalniške šole iz Ljubljane (1. skupina)
- 28. marec Obisk dijakov Elektrotehniško-računalniške šole iz Ljubljane (2. skupina)

Alubara za prste obliznit'

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ
DANICA HRNČIČ

V soboto, 3. februarja 2018, je na Ptujju potekala že 13. tradicionalna Obarjada, ki se je je udeležila tudi Talumova ekipa. Številka 13 je za talumovce srečna številka, saj je aluminij kemijski element z vrstnim številom 13. Da znamo skuhati kakovosten aluminij, dokazujemo vsak dan, v soboto pa smo dokazali, da znamo skuhati tudi odlično alubaro, saj je bila naša »župca« razglašena za najboljšo.

Dogodek se je začel ob 9. uri zjutraj, naša ekipa pa se je v atriju minoritskega samostana zbrala že uro in pol pred uradnim začetkom. Ekipo so letos sestavljali: Darja Vodušek Vtič, Stanislav Kores, Primož Visenjak, Mitja Horvat, Franci Roškar in Sonja Hertiš.

Zaseka, potica in pečena rebrca

S skupnimi močmi je ekipa pripravila stojnico in postregla z domačo zaseko in potico, na priročnem žaru pa so že cvrčala rebrca. Ker je bila prva februarjska sobota na Ptujju tudi začetek pustovanja, je bilo v atriju samostana še bolj veselo. Po etno povorki smo namreč na stojnicah začeli videvati tudi pustne maske, ki so pričarale pustno vzdušje.

300 litrov kurje obare, najboljša pa je bila naša alubara

Na 13. Obarjadi se je v kuhanju kurje obare preizkusilo kar 23 ekip, ki so skupaj skuhale 300 litrov te dišeče jedi. Pred komisijo je bila torej težka naloga, saj je morala izbrati najboljšo. Po napornem pokušanju je komisija naposled izbrala najboljšo med najboljšimi. To oznako si je tokrat prislužila naša alubara, ki je bila res odlična in je je kar hitro zmanjkalo.

Zbrali tudi največ humanitarnih sredstev

Tekmovalce so v času kuhanja obare prišli spodbujati tudi predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, talumovci, prijatelji in drugi Ptujčani, ki sta jih privabila vonj po dobrotah in pustni živžav. Naša dobrodela skrinjica se je tako hitro polnila in komisija je ugotovila, da nam je do 13. ure uspelo nabrati kar 1130 evrov humanitarnih sredstev, tako da smo bili razglašeni za ekipo, ki ji je uspelo zbrati največ humanitarnih sredstev.

Predsednik uprave je ob naši dvojni zmagi poudaril, da je ponosen na vse talumovce, ki so vedno sestavni del takšnih lepih zgodb, ki jih pišemo skupaj ...

Vtisi članov ekipe, ki je skuhala zmagovalno obaro

Stanislav Kores

Obarjada je bila zame zanimiva izkušnja. Vesel sem, da sem lahko aktivno sodeloval na tem dobrodelnem in družabnem dogodku. Kljub mrazu in snegu smo se imeli lepo, toplo pa je bilo pri srcu, ko smo v naši dobrodelni skrinjici zbrali največ sredstev za dobrodela namena.

Mitja Horvat

Obarjade sem se običajno udeležil kot obiskovalec. Tokrat me je doletela čast, da tudi aktivno sodelujem pri dobrodelnem kuhanju obare. Delo je bilo sistemizirano in dobro porazdeljeno – kot v Talumu. Vodja ekipe

T A L U M I N I J

Primož je skrbel za vodenje, organiziranje in koordiniranje dela ter za sodelovanje pri pritoju denarnih sredstev od donatorjev. Sonja in Franc sta poskrbela za »mise en place« oziroma temeljito pripravo surovin za kuhanje in seveda glavnino kuhanja. Darja je skrbel za sociopsihofizično kondicijo sebe in obiskovalcev, ustrezno klimo in zbiranje sredstev. Stanko je skrbel za razvijanje okusov pečenih rebrca, razvijanje veselja med obiskovalci in zbiranje sredstev. Sam sem skrbel, da smo v ekipi dosegali skladnost z navodili našega vodje in organizatorjev, priskočil vsakemu na pomoč in za zbiranje sredstev. Lahko podam strokovno zagotovilo, da smo vsi aktivno sodelovali in poskrbeli, da nihče ni imel praznih rok. Dela nam ni zmanjkalo, saj je bila naša stojnica dobro obiskana, kar dokazuje tudi največ zbranih dobrodelnih prispevkov. Zahvalil bi se rad celotni ekipi za prijetno druženje ter vsem obiskovalcem in donatorjem za zbrana sredstva.

Darja Vodušek Vtič

Sodelovanje na prireditvi z dobrodelnim namenom mi osebno daje dober občutek. Glede na to, da je naša ekipa na koncu še zmagala – mi pomočniki pri tem nismo imeli velike vloge, ampak gre zahvala našima Franciju in Sonji –, je občutek, biti del tega, še toliko lepši. Ponosni smo tudi, da smo zmagali tudi kot ekipa, ki je zbrala največ sredstev. Zahvala gre vsem, ki se na ta sneženi dan niso ustrašili in so nas prišli podpirati na dvorišče minoritskega samostana. □

»Na konju«

MATEJA HERGULA

V Talumu smo se odzvali povabilu fundacije »Nazaj na konja«, da bi sodelovali v programu temeljnih kompetenc za odkrivanje osebnih in poklicnih potencialov. Fundacijo »Nazaj na konja« zaposleni v Talumu poznamo predvsem po tem, da nam na Talumov dan za zdravje omogoča spoznavanje in jahanje konj v Konjeniškem parku Starošince.

Besedna zveza »nazaj na konja« odpira mnogo asociacij. Ko nam stvari dobro tečejo, ko nam gre vse kot po maslu in se dobro počutimo, radi rečemo, da smo »na konju«. Ta občutek pa seveda ni vedno prisoten, saj v življenju pogosto naletimo na ovire in težave tako v osebnem kot poklicnem življenju. Takrat moramo zbrati energijo in motivacijo, da se z njimi soočimo in se začnemo truditi, da se »zavihtimo« nazaj na konja.

Ravno to je osrednji cilj programa, torej povečanje skrbi zase, za svoje počutje in zdravje. V okviru programa potekajo različne delavnice, na katerih bodo udeleženci spoznavali sebe, svoje odnose v družini, na delovnem mestu

in v družbi. Na tak način bodo odkrivali lastne potenciale za bolj polno, uravnoteženo in zdravo življenje.

Prva delavnica z naslovom »Čas zame«, ki je bila bolj teoretične narave, je že potekala v januarju, februarja pa sledijo delavnice s konji v Konjeniškem parku Starošince. Na prvi delavnici se je že oblikovala zaključena skupina, ki se ji še lahko priključite. Če bo interes še večji, se bo oblikovala nova skupina. Če bi se torej še želeli vključiti v program, se obrnite na Kadrovsko službo.

Pomembno je, da si vzamemo čas zase in s tem naredimo nekaj dobrega za svoje zdravje. □

Zahvale

V 64. letu nas je nenadoma zapustil brat, stric, prijatelj, sodelavec in upokojenec Taluma

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, moža, tasta in dedka ter upokojenca Taluma, TOZD Glinica,

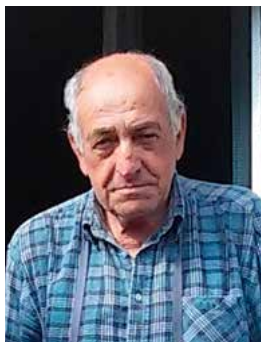
Ob izgubi našega dragega moža, brata, dedka in pradedka

Albin Petrovič
iz Vareje 9d, Videm.

Iskreno se zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovane sveče in odigrano žalostninko ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala vam.

Janeza Bombka
iz Spuhlje 81a

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovano cvetje in odigrano žalostninko ter vsem, ki ste se mu še zadnjič poklonili in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi poslednji poti, nam izrekli besede sožalja ter darovali cvetje in sveče.

Hvala vsem.
Njegovi najdražji

Antona Šeruge
iz Podlehnika 18, nazadnje stanujočega v Domu upokojencev Ptuj, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovano cvetje in odigrano žalostninko ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali cvetje in sveče.

Vsem še enkrat hvala!
Žena Pepca ter hčerki Anica in Milena z družinama

Od vene do vene!

Misel ostane in postane še močnejša, ko jo okrepi dejanje.

DAROVANJE
IMAJO V KRVI

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v februarju bo v torek, 20., in četrtek, 22. februarja 2018, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujске bolnišnice oziroma vsak torek in četrtek v mesecu. Pridruži se nam!

MARJETKA LEDINEK

FOTO: AKTIV KRVODAJALCEV TALUMA
ALEKSANDRA JELUŠIČ

Človeško telo je zapleten organizem

Preskrba s krvjo je nepogrešljiva dejavnost, ki le z zadostnim številom krvodajalcev omogoča delovanje sodobnega zdravstvenega sistema. Metaforično: poteka od vene dajalca do vene prejemnika. Krvodajalci smo ljudje iskrenega, humanega in odprtega duha, ki smo pripravljene nesebično darovati kri, bodisi enkrat ali večkrat letno. Zavedamo se namreč, da je človeško telo zapleten organizem in da v njem prebiva vse tisto, kar dela mene, tebe ... posebnega oziroma edinstvenega.

In kaj, če?

Kaj, če bo nekoč moje življenje v rokah drugih? Kaj, če prav zdaj nekdo potrebuje kri moje krvne skupine, kri iz moje vene?

Takšna razmišljanja oziroma vprašanja prisilijo človeka v razmislek in ga motivirajo, da tudi sam zbere pogum in se odpravi na odvzem krvi ter jo daruje za sočloveka.

Razmislek o odvzemu

Odvzem krvi poteka rutinsko in človeku ne vzame veliko časa. Udobno se namestiš na usnjenem sedežu, nagovori te prijazno medicinsko osebje, ki je ves čas ob tebi. Če v tebi zazna strah pred odvzemom, te zna tudi motivirati oziroma z lahkotnim pogovorom preusmeriti tvoje misli. Med odvzemom so s teboj v prostoru še drugi krvodajalci, ki so se prav tako odločili za odvzem, in sprašuješ se: »Kaj imam z njimi skupnega?«

V čem smo si podobni

Na videz z njimi nimaš prav veliko skupnega, vsekakor pa je vsem skupna zelo pomembna stvar: tudi ta človek se je tako kot ti odločil pomagati sočloveku. Tudi on se namreč zaveda, da s tem, ko daruje kri iz svoje vene, pomaga nekemu drugemu, čigar vena to kri čaka in potrebuje. Morda mu celo reši življenje. Nikoli se ne ve.

Vedno več nas je

Vsak mesec, ko za časopis Aluminijski pripravljam seznam krvodajalcev, ki so se v preteklem mesecu udeležili krvodajalske akcije, sem vesela, da lahko zapišem vsa ta imena. Vesela sem tudi, da nas je iz meseca v mesec več in da so med nami tudi novi obrazi. Pomirja me namreč misel, da ljudje v sebi še vedno negujemo vrednoto pomoči sočloveku in da beseda humanost ni samo beseda na papirju, temveč jo krepijo dejanja.

Darovalci v januarju (številka v oklepaju pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri):

Bojan Magdič	(8)
Dejan Gojkovič	(7)
Gregor Janžekovič	(8)
Anton Peršuh	(38)
Danilo Preac	(28)
Alojz Gašparič	(10)
Rok Zakelšek	(11)
Kevin Šošarič	(11)
Franc Horvat	(45)
Boštjan Zamuda	(15)
Janez Kiseljak	(33)
Sašo Klajnšek	(6)
Uroš Pernat	(8)
Janez Avguštin	(35)
Milorad Lazić	(43)
Leon Trofenik	(7)
Franjo Mihelač	(46)
Darko Emeršič	(75)
Dušan Vorih	(37)
Bojan Krajnc	(49)
Denis Pušnik	(14)
Franc Sauer	(24)
Irena Težak	(6)
Alen Emeršič	(6)
Daniel Lačen	(11)
Boštjan Lešnik	(71)
Zoran Bilić	(63)
Jožef Lončarič	(51)
Bojan Verdenik	(95)
Aleksander Bezjak	(39)
Branko Prevolšek	(24)
Sandi Svenšek	(17)
Marjan Anderlič	(79)

Krvodajalci, ki so kri darovali do petkrat:

Sašo Hergula	(3)
Drago Kajtna	(3)
Jernej Žunkovič	(2)
Branko Plavec	(1)
Sara Zupanič	(1)

Sara Zupanič

Irena Težak

Biserka Lubej, naša nova krvodajalka

Kam na dopust?

RUDI BOGDAN

V skladu s Pravilnikom o koriščenju počitniških kapacitet objavljamo termine za glavno sezono za letovanje v Nerezinah, Červarju in na Treh kraljih.

Razpisani termini za leto 2018 so:

- 18. junij – 25. junij
- 25. junij – 2. julij
- 2. julij – 9. julij
- 9. julij – 16. julij
- 16. julij – 23. julij
- 23. julij – 30. julij
- 30. julij – 6. avgust
- 6. avgust – 13. avgust
- 13. avgust – 20. avgust
- 20. avgust – 27. avgust
- 27. avgust – 3. september
- 3. september – 10. september

SINDIKAT

Zelo zadovoljni s skupno uvrstitvijo

IGOR JEZA

FOTO: IGOR JEZA

24. državno prvenstvo Skei Slovenije v veleslalomu in tekih na smučeh je potekalo v petek, 26. januarja 2018, na smučišču Smučarskega centra Kope. Organizator tekmovanja je bila Regijska organizacija Skei Velenje.

Tudi letos smo se zimskih športnih iger udeležili predstavniki Regijske organizacije Skei za Ptuj in okolico. Ptuj smo uspešno zastopali člani sindikata družb skupine Talum in Silkema ter podjetij na območju Agisa. Avtobus, v katerem je bilo 48 udeležencev, je s Ptuja odpeljal v jutranjih urah. Čakala nas je pot do Smučarskega centra na Kopah. Snežne napovedi vremenoslovcev so obetale pravo zimsko vreme. Ker smo sindikalisti po duši optimisti, nam je tudi vreme naklonilo lep smučarski dan.

Vožnja do Kop je potekala v veselem vzdušju. Na avtobusu smo razdelili vozovnice in štartne številke. Tekmovalke in tekmovalci smo bili razdeljeni v starostne kategorije in temu primerne so bile tudi številke. Mladi so morali počakati, da smo proge utrdili tisti malo manj mladi. Letos zima ni skoparila s snegom, saj je bilo na smučišču dovolj naravnega in kompaktnega snega, tako da je bila smuka odlična. Tekmovanje smo lahko izpeljali uspešno, predvsem pa varno. Zbrali smo se ob 8. uri, ob 9.30 pa so se začela tekmovanja, najprej v veleslalomu, uro pozneje pa še v smučarskih tekih. Tekmovalke in tekmovalci so bili razdeljeni po starostnih skupinah, tekmovanja pa so se lahko udeležili le članice in člani Skei. Potekalo je po pravilih Smučarske zveze Slovenije. Letos

Cenik najema počitniških kapacitet za letovanje v Nerezinah, Červarju in na Treh kraljih:

Zaposleni v družbah skupine Talum	Cena najema v glavni sezoni	Cena najema izven sezone
hišica v Nerezinah	30 eur/dan	10 eur/dan
apartma v Nerezinah	15 eur/dan	7 eur/dan
apartma v Červarju	20 eur/dan	8 eur/dan
apartma v Štuhčevem domu	25 eur/dan	10 eur/dan

Upokojeanci Taluma	Cena najema v glavni sezoni	Cena najema izven sezone
hišica v Nerezinah	44 eur/dan	39 eur/dan
apartma v Nerezinah	21 eur/dan	18 eur/dan
apartma v Červarju	35 eur/dan	31 eur/dan
apartma v Štuhčevem domu	37 eur/dan	37 eur/dan

Druge pravne ali fizične osebe	Cena najema v glavni sezoni	Cena najema izven sezone
hišica v Nerezinah	54 eur/dan	48 eur/dan
apartma v Nerezinah	30 eur/dan	26 eur/dan
apartma v Červarju	50 eur/dan	44 eur/dan
apartma v Štuhčevem domu	37 eur/dan	37 eur/dan

Cene najema so enake kot v sezoni 2016.

Prijave sprejemamo od 20. februarja do 11. marca 2018. Zainteresirani dobijo prijavnico v tajništvu ali na intranetu. Izpolnjeno prijavnico za letovanje obvezno oddajte v vložišču pošte Taluma najpozneje do 11. marca 2018. Pogoji razpisa bodo objavljeni v novicah.

Rezultati po regijah: 1. mesto: Gorenjska, 3245 točk; 2. mesto: Velenje, 3105 točk; 3. mesto: Koroška, 2094 točk; 10. mesto: Ptuj, 960 točk.

se nas je zbralo 730, od tega 588 tekmovalk in tekmovalcev iz 13 regij. Progi za veleslalom sta bili postavljeni na smučišču Pungart, tekači pa so tekmovali na tekaškem poligonu. Proge so bile dobro pripravljene in so zdržale vseh 530 tekmovalcev iz 13 regij. Po tekmovanju smo si v prireditvenem šotoru, ki je bil postavljen ob Holcer pubu, privoščili kosilo, nato pa je sledila razglasitev rezultatov. Za dobro voljo je poskrbel domači didžej. Ob 15.30 se je začela svečana podelitev medalj in pokalov po kategorijah za najboljše posameznice in posameznike ter najboljše ekipe. Med Ptujčani sta se najbolje odrezala Davor Golob, ki je v tekih zasedel odlično 2. mesto, in Zdravko Štumperger, ki je bil v tekih odličan 4.

Ptujčani smo zelo zadovoljni s skupno uvrstitvijo, saj nas je sodelovalo le 45. Iz nekaterih regij se je pripeljalo po več avtobusov tekmovalcev, kar je seveda vplivalo na boljši rezultat. A rezultati tudi tokrat niso bili najpomembnejši. Tekmovanja smo se udeležili zaradi druženja vseh udeležencev na zimskih igrah in prijetnega vzdušja med nami.

Čestitke vsem tekmovalcem. Se vidimo na poletnih igrah!

»Kaj te s tabo je?«

GREGOR JURKO
FOTO: SPLET

Februar, najbolj mrzel mesec, mesec, ko slavimo pusta, in mesec kulture, ko slavimo verze našega največjega pesnika in drugih literatov, ki so inspiracijo iskali na podoban način kot dr. Prešeren. Da pa ne bi tile hladni dnevi minevali

Diplomacijo seveda uporabljamo tudi v službi, in to ravno tako bolj pogosto, kot si mislimo. Naše vrednote, kot so denimo sodelovanje, odprtost, vztrajnost, zavzetost, bi v praksi težko zaživele brez kulturne in diplomatske komuni-

daj denar.« Ali pa: »Ne bi, hvala, imam alergijo na lešnike oziroma alkohol.« Ali pa: »Žal ne bi, sem na antibiotikih.« Ali pa: »Jutri mi merijo holesterol, ne smem več svinjskih rebrc.« Ali pa: »Jutri grem na krvodajalsko, pa se bojim, da se mi bo poznalo.«

Roko na srce, hrane in pijače se sicer ne zavrača. Spomnimo se prve in druge svetovne vojne, črne petke, velike črne kuge, potresa v Posočju, pa krize leta 2008, morda pride še kakšna, borze stalno nihajo, države se kregajo, uradna diplomacija včasih zataji, mati narava se ne umirja, tudi otroci se nočejo več cepiti, bitcoini nihajo, nikoli ne veš, kaj te čaka, treba si je narediti zalogo. Kako pa v tem primeru reči diplomatsko da? Recimo: »Joj, en majhen košček bom pa še res.« Ali pa: »Imaš prav, nikoli še nismo šli, da ne bi še nekaj spili.« Ali pa: »Joj, samo do pol mi natoči, prosim, ne smem več.« Ali pa: »Daj mi svoj špricer, da te malo rešim, nekam ubogo izgledaš.«

samo v razuzdanem veseljačenju in pijančevanju, smo glavnino tega prostega spisa namenili kulturi. Oziroma tistemu delu kulture, ki se nanaša na komunikacijo. Čas je za diplomacijo.

Po definiciji je diplomacija sposobnost ravnanja z ljudmi spretno, okoliščinam ustrežno. Gre za umetnost pogajanj, ki se je najprej uveljavila v mednarodnih odnosih. Diplomacijo uporabljamo tudi v vsakdanjem življenju, in to bolj, kot si mislite. Če želite, da doma vsi otroci gledajo isti teve program, ne da bi se skregali in ne da bi vi sami uporabili nasilje, bo potrebnih kar nekaj diplomatskih spretnosti. Enake spretnosti boste potrebovali, če boste šli s prijatelji za teden dni na ribolov, ženo pa boste morali prepričati, da vam pripravi torbo in vse, kar je potrebno za vaše počitnice.

kacije. Če recimo vaš sodelavec dano nalogo naredi napol, ni v duhu vrednot, da ga pošljete tja, od koder so ga mati rodili, temveč ga raje pohvalite, da je naredil skoraj vse, da bi rešil problem, da je popolnoma ponotranjil naš slogan in da bi ga novembra najraje videli na odru, kjer delijo zlate metulje.

Enako lahko storite, ko se v službi praznuje recimo rojstni dan, jubilejna nagrada, rojstvo vnuka, višja ocena poslovne enote, odhod v pokoj, napredovanje, štefanovo, Marijino vnebovzetje, Kidričev rojstni dan, kar koli, samo da je lušno, vam pa ni več do peciva, ker vas skrbi prevelika zadnjica. Ali pa ko ste kje na vaški veselici in vas silijo s petnajstim špricerjem, vam pa več ni do pijače. V obeh primerih lahko diplomatsko prijazno zavrnete hrano ali pijačo. Recimo: »Ne morem več, raje mi

Šalo na stran, obrnimo se stran od proslav k resnemu delu. Podjetje se ne razvija brez novih idej, inovacij, ki spreminjajo proizvode, procese, krajšajo transportne poti, izboljšujejo kulturo podjetja. Brez idej in predlogov bi obstali na mestu, vendar – roko na srce – niso vsi predlogi takšni, da pijejo vodo, kot bi rekli po domače. Po statistiki je na 2000 idej ena takšna, ki pije vodo, ampak to pomeni, da moramo preostalih 1999 idej zavrniti na tak način, da ne užalimo predlagatelja. Diplomati bi jih zavrnili takole: »Super, bomo produčili in ti javimo.« Ali pa: »Super ideja, vendar poskusi še malo izpiliti podrobnosti.« Ali pa: »Krasna ideja, vendar se bojim, da to ni za nas, prepričan sem, da bi kje drugje delovalo.« Seveda pa je včasih treba v takšnih primerih diplomacijo kar malce potisniti na stran in po štajersko reči bobu bob: »Kaj si to predlagal? Kaj te s tabo je?«

	VELIKA OPLETENA TREBUŠASTA STEKLENICA	MODRA MISEL: PLAUTUS	POKRAJINA V MAVRETANJI	NORINA RADOVAN	NEKDANJI BENEŠKI POGLAVAR	FINSKO JEZERO, INARI	PODALJŠEK GLAVE PRI PRAŠČU
SLOVENSKI DESKAR NA SNEGU (ROK)							
STARO IME MARIANSKEGA OTOČJA							
REKA V NEMČJI, LEVI PRITOK RENA				PEŠČENA MORSKA OBALA VRSTA BOJNEGA PLINA			
LESENA POSODA ZA VODO					RENIJ		
DIREKTOR PE UPRAVLJANJE Z ENERGIJO (BOŠTJAN)					ŠČITONOSEC		
OLGA JANČAR			SANDI ČOLNIK			MOKRICE, KI ŽVIJO V PODZEMELJSKIH JAMAH	MOGOČNE VIŠOKE GORE
VARUHI V HAREMIH			RADO MURNIK				
SESTAVIL: JANKO SEGULA	PSIČEK, PES	ZBOR NAJMLAJŠIH PEVCEV	ŽENSKA, KI PODA DEKLARACIJO	ZOFKA KVEDER	KDOR ZDRAVI Z ALOPATIJO	KOPANJE, IZKOPAVANJE	UROŠ VEHAR SKLADNOST, UGLAŠENOST
KDOR VZAME KAJ ZA PODZAKUP							UMETALO IVAN SVEČ
STEKLOBRUSILEC							LJUBLJANSKA BLAGOVNICA SLOVENSKA VETERINARKA (VIDA)
NEMŠKI FIZIK (SIGMUND)			AMERIŠKA TV VODITELJICA (WINFREY)				GLAS PRI PRELOMU TRDOGLAVEC
FIGURA PRI UMETNOSTNEM DRSANJU			UROŠ BUNDALO		BALONAR SLAVKO ŠORN		MANJŠI ODER, ODRČ 22. IN 4. ČRKA
TRMA (ZASTAR.)					NIKI LAUDA		ZA UVOD, V UVODU IVO DANEU
	KRANJ			PREBIVALCI TROJICE			
	KAVELJ, KLJUČKA			RUDI OMOTA			MEDICA INDIJSKA ZVEZNA DRŽAVA, SIKKIM
SLOVENSKI SLIKAR MEŠKO				SLOVENSKI NOVINAR BABAČIČ ŽENA FRANCA JOŽEFA I, TUDI SISSI			SRBSKA IGRALKA (JELENA) NEMŠKA DEMOKRATIČNA REPUBLIKA
VZNESENOST, ZANOS					TOMAŽ NOSE		POPOLNA PRAZNINA KENJSKI RAZLIČEK BOMBAŽA
NEMŠKI SKLADATELJ IN DIRIGENT (FRANZ)				IGOR FILIPOVIČ		AMERIŠKI IGRALEC LAW	MAVRAH (NAREČNO) OLIVER (KRAJŠE)
PRAZNIČNA SLAŠČICA (MNOŽINA)				OLEG BLOHIN		VINKO OŠLAK	GRČIJA
PEKTINSKI SLADKOR, GUMIJEV SLADKOR							DRUGI MESEC PO KOLEDARJU FRANCOŠKE REVOLUCIJE, BRUMÉIRE

SLOVARČEK: ADRAR - pokrajina v Mavretaniji, ALASTER - demon maščevanja v starogrških tragedijah, ARABINOZA - pektinski sladkor, gumijev sladkor, JUDD - ameriški igralec Law, LADRONI - staro ime marianskega otočja, TINSKA - srbska igralka (Jelena), ZAT - angleški nogometaš Knight.

Izlet ob Dnevu žena

*Dežela vulkanov in cesta v
obliki srca*

8. marec 2018.

Odhod ob 12. uri izpred Taluma.

Več informacij bomo objavili na intranetu in na plakatnih mestih.